

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 marca 1934 r.

Do
P. T. Prenumeratorów
Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu
Szkolnego Lwowskiego

W celu uniknięcia przerwy w otrzymywaniu Dziennika Urzędowego Administracja prosi P. T. Prenumeratorów o wpłacenie prenumeraty bieżącej, t. j. za rok 1934, jak również i zaległej do P. K. O. na konto czekowe Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego - Administracji Dziennika Urzędowego Nr. 504090 zaznaczając na odwrocie środkowego odcinka blankietu nadawczego, jakiego okresu czasu wpłata dotyczy.

Złoszenia prenumeraty oraz wszelką korespondencję w sprawie Dziennika Urzędowego należy kierować do Kuratorjum-Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie, ul. Karmelicka Nr. 4, a nie Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych.

We Lwowie, w marcu 1934 r.

ADMINISTRACJA
DZIENNIKA URZĘDOWEGO

TRESĆ:

Odezwa.

1. Ustawa emerytalna str. 142.
2. Termin płatności uposażenia str. 167.
3. Podatek dochodowy str. 168.
4. Mieszkania dla nauczycieli publ. szkół powszechnych str. 169.
5. Dodatek służbowy nauczycieli p. o. kierowników szkół powszechnych str. 172.
6. Zajęcie uposażenia służbowego str. 173.
7. Egzamin na czeladnika str. 173.
8. Nauka o samorządzie str. 174.

Organizacja szkół: Nazwy str. 174.

Ruch służbowy str. 175.

Konkursy str. 180.

Ogłoszenia: Karty indywidualne str. 182. Muzeum Oświaty str. 181. Zaopatrzenie członków organizacji Przysposobienia Wojskowego str. 181 Zbiórka na Fundusz Obrony Morskiej str. 181. Ulgi kolejowe dla wycieczek szkolnych str. 182. Konkurs na studia w Instytucie Pedagogiki Specjalnej w r. 1934/35 str. 182. Gminy str. 183. Komisja Dyscyplinarna dla urzędników str. 184. Komisja Egzaminacyjna dla naucz. szkół pow. str. 184. Biblioteka Pedagogiczna we Lwowie (Spis nabytych książek) str. 184.

Książki, czasopisma: W XV-lecie Niepodległości str. 185. Wydawnictwa Pań. Wydawnictwa Książek Szkolnych str. 186. Formy bielizny i ubrań str. 186. 16 pieśni str. 187. Książki nadesłane str. 187.

1.

Ustawa emerytalna.

Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 20 lutego 1934 r. Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 160, w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Na podstawie ustępu drugiego art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o zmianie ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 668) ogłaszam w załączniku do obwieszczenia niniejszego jednolity tekst ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 42, poz. 380) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239) i rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 668).

Podany w załączniku tekst ustawy obowiązuje od dnia 1 lutego 1934 r.

Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki.*

Ustawa z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Tytuł 1.

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Postanowienia niniejszej ustawy odnoszą się do funkcjonarjuszów państwowych, mianowanych na stałe zgodnie z obowiązującymi przepisami, tudzież zawodowych wojskowych. Osoby te oraz wdowy i sieroty po nich otrzymują zaopatrzenie emerytalne według zasad, określonych w niniejszej ustawie.

Art. 2. Funkcjonarjuszami państwowymi w rozumieniu niniejszej ustawy są urzędnicy i niżsi funkcjonarjusze państwowi, funkcjonarjusze poczt, telegrafów i telefonów, oficerowie i szeregowi Straży Granicznej, oficerowie i szeregowi Policji Państwowej, nauczyciele wszystkich szkół państwowych i publicznych, pozostający na etacie Państwa, tudzież sędziowie z wyjątkiem handlowych, prokuratorzy i asesory sądowi.

Emerytem w rozumieniu niniejszej ustawy odnośnie do zawodowych wojskowych jest zawodowy wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku.

Uposażenie emerytalne ministrów reguluje osobna ustawa. Do czasu wejścia w życie tej ustawy ministrowie, którzy przed objęciem tego stanowiska pełnili służbę, jako stali funkcjonarjusze państwowi, względnie zawodowi wojskowi, lub pozostawali w stanie spoczynku, otrzymują w razie ustąpienia z zajmowanego co najmniej przez rok stanowiska ministra i niepowołania zpowrotem do czynnej służby państwowej lub wojskowej, o ile odpowiadają postanowieniom art. 9 ustawy, uposażenie emerytalne na podstawie niniejszej ustawy według ostatnio pobieranego uposażenia ministra (art. 17 ustawy).

Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi, którzy zajmowali stanowisko ministra przez okres krótszy niż rok, a pozatem odpowiadają warunkom, wyszczególnionym w ustępie poprzednim, otrzymują uposażenie emerytalne na podstawie niniejszej ustawy według uposażenia w służbie czynnej, ostatnio pobieranego przed objęciem stanowiska ministra.

Czas spędzony na stanowisku ministra liczy się do wysługi emerytalnej narówni ze służbą państwową.

Funkcjonarjuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu, mianowanemu ministrem w czasie piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego, albo wybranemu na posła lub senatora w czasie zajmowania stanowiska ministra, zalicza się do wysługi emerytalnej w razie zwolnienia ze stanowiska ministra przed wygaśnięciem mandatu poselskiego lub senatorskiego pozostały czas piastowania tego mandatu w przypadku, jeżeli w chwili zwolnienia ze stanowiska ministra funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy nie nabył zgodnie z ust. 3 prawa do uposażenia emerytalnego.

Uposażenie emerytalne zostanie w takim przypadku wymierzone dopiero po wygaśnięciu mandatu poselskiego lub senatorskiego i z zastrzeżeniem postanowień art. 9 ustawy.

Art. 3. Ze Skarbu Państwa można pobierać tylko jedno zaopatrzenie.

W przypadkach, gdyby funkcjonariuszowi państwowemu lub zawodowemu wojskowemu, względnie pozostałej rodzinie, służyło z jakiegokolwiek bądź innego tytułu prawo do zaopatrzenia, wypłacanego ze Skarbu Państwa, monopolu państwowego lub przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“ — uprawniony ma prawo wyboru.

Art. 4. Osoby, które podstępnie uzyskały wyższy wymiar zaopatrzenia emerytalnego od przypadającego im na zasadzie niniejszej ustawy, mogą być pozbawione orzeczeniem dyscyplinarnem prawa do dalszego pobierania tego uposażenia, niezależnie od ewentualnej odpowiedzialności karno-sądowej i obowiązku wynagrodzenia szkody wyrządzonej Skarbowi Państwa. Właściwość i tryb postępowania komisji dyscyplinarnych określa rozporządzenie Rady Ministrów. Minister Skarbu jest uprawniony do natychmiastowego zawieszenia wypłaty całości lub części uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sieroczej) do czasu uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

W razie pozbawienia osób, określonych w ust. 1 niniejszego artykułu, na mocy orzeczenia komisji dyscyplinarnej prawa do dalszego pobierania uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sieroczej) kwoty, których wypłata została przez Ministra Skarbu zawieszona, ulegają przelaniu na rzecz Skarbu Państwa.

W przypadku pozbawienia emeryta prawa do dalszego pobierania uposażenia emerytalnego właściwa władza naczelna może żonie i dzieciom takiego emeryta przyznać stały zasiłek, nieprzekraczający ich pensji wdowiej lub sieroczej.

Kwoty, nienależnie pobrane przez emeryta (wdowę, sierotę), tytułem uposażenia emerytalnego (pensji wdowiej, sieroczej), podlegają zwrotowi bez względu na to, czy miało miejsce świadome wprowadzenie władzy w błąd przez zainteresowaną osobę, niezależnie od ewentualnej odpowiedzialności karno-sądowej.

Art. 5. Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emerytalne, pensja wdowia i sieroca) oraz odprawy mogą ulec zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu tylko z tytułu alimentów, jako też zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu z tytułu należności Skarbu Państwa.

Wysokość zapowiedzeń i zajęć wynosi: dla alimentów $\frac{2}{5}$ zaopatrzenia emerytalnego, względnie odprawy, a dla należności Skarbu Państwa $\frac{1}{5}$ zaopatrzenia emerytalnego, a $\frac{2}{3}$ odprawy.

Postanowienia ustępu 2 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do emerytów wojskowych oraz wdów i sierót po zawodowych wojskowych. U osób tych dokonywa się potrąceń dopuszczalnych w myśl ust. 1 niniejszego artykułu w wysokości, określonej w art. 3 ustawy z dnia 2-go kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 312) z zaopatrzenia emerytalnego lub odprawy, wypłacanych na zasadzie niniejszej ustawy.

Pośmiertne nie ulega zapowiedzeniu ani też zajęciu.

Art. 6. Zmiany kwot w poszczególnych grupach uposażenia funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, pozostających w służbie czynnej, będą automatycznie stosowane do zaopatrzenia emerytalnego. Natomiast wszelkie zmiany, dotyczące zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych do grup uposażenia, nie mają zastosowania do przeniesionych już w stan spoczynku funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Art. 7. Na pokrycie świadczeń, przewidzianych w niniejszej ustawie na rzecz funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, mianowanych po dniu 31 stycznia 1934 r., tworzy się ze składek emerytalnych Państwowy Zakład Emerytalny. Składki emerytalne do Państwowego Zakładu Emerytalnego uiszcza Skarb Państwa, który pokrywa również ewentualny niedobór Państwowego Zakładu Emerytalnego i gwarantuje wypłatę wszystkich świadczeń, wynikających z niniejszej ustawy.

Państwowy Zakład Emerytalny jest instytucją prawa publicznego i posiada osobowość prawną. Państwowy Zakład Emerytalny jest wolny od wszelkich podatków państwowych i samorządowych; wszelkie akty prawne, zawierane przez Państwowy Zakład Emerytalny w wykonaniu postanowień niniejszej ustawy, są wolne od należności Skarbu Państwa i nie podlegają opłatom stempowym. Państwowemu Zakładowi Emerytalnemu służy uwolnienie od opłat sądowych.

Rada Ministrów może rozszerzyć zakres działania Państwowego Zakładu Emerytalnego również na inne kategorie funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, niż wymienione w ust. 1, oraz na pracowników instytucyj, przedsiębiorstw i monopolów państwowych.

Rada Ministrów wyda statut Państwowego Zakładu Emerytalnego, określający w szczególności sposób powoływania i zakres kompetencyj poszczególnych organów, postępowanie przy ustalaniu i przyznawaniu świadczeń, sposób wypłaty świadczeń, prawa i obowiązki pracowników Państwowego Zakładu Emerytalnego, sposób podpisywania dokumentów imieniem Państwowego Zakładu Emerytalnego, sposób publikacji rocznych sprawozdań i zamknięć rachunkowych oraz nadzór państwowy nad Państwowym Zakładem Emerytalnym.

Rozporządzenie Rady Ministrów określi również wysokość składki emerytalnej, sposób tworzenia i przeznaczenia funduszków na poszczególne świadczenia, przeznaczenie uzyskanych nadwyżek, sposób lokaty funduszków, sposób rozrachowania Państwowego Zakładu Emerytalnego ze Skarbem Państwa i zaliczania do emerytury okresów służby, czy też pracy zawodowej, za które nie uiszczono składek emerytalnych do Państwowego Zakładu Emerytalnego, oraz unormuje sprawę przekazywania składek pomiędzy Państwowym Zakładem Emerytalnym a innymi instytucjami i Skarbem Państwa.

Upoważnia się Radę Ministrów do wydawania rozporządzeń normujących:

a) I. przekazywanie przez Skarb Państwa ośmioprocentowej składki, określonej w art. 120 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24-go listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) właściwym zakładom ubezpieczeń pracowników umysłowych oraz właściwym instytucjom, przedsiębiorstwom lub zakładom, których pracownicy zgodnie z art. 5 p. 4 do 6 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na mocy tego rozporządzenia;

II. zaliczanie lat służby państwowej, pełnionej od dnia 1-go stycznia 1928 r. do ubezpieczenia, unormowanego temże rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej, względnie do lat usługi emerytalnej w wyżej wymienionych instytucjach, przedsiębiorstwach i zakładach tym funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, których stosunek służbowy został rozwiązany z przyczyn, uznanych w rozporządzeniu Rady Ministrów za powodujące zachowanie prawa do przekazania, wymienione,

w p. I. ośmioprocentowej składki i pod warunkiem, że funkcjonariusz państwowy względnie zawodowy wojskowy nie nabył w służbie państwowej prawa do emerytury;

b) przekazywanie Skarbowi Państwa składek ubezpieczeniowych przez właściwe zakłady ubezpieczeń pracowników umysłowych, lub właściwe instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady, których pracownicy zgodnie z art. 5 p. 4 do 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24-go listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na mocy tego rozporządzenia, za lata pracy umysłowej tych pracowników, którzy przeszli lub przejdą do stałej służby państwowej.

Za czas służby państwowej, poczynszy od 1-go kwietnia 1932 r. Skarb Państwa na mocy niniejszego postanowienia przekazywać będzie ośmioprocentową składkę, określoną w art. 120 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24-go listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) właściwym zakładom ubezpieczeń pracowników umysłowych oraz właściwym instytucjom, przedsiębiorstwom i zakładom, których pracownicy zgodnie z art. 5 p. 4 do 6 powołanego rozporządzenia nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia.

Przekazywanie składek, o których mowa w ustępie poprzednim, będzie uskutecznione za wszystkich funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, którzy przejdą ze służby państwowej do zatrudnienia, uzasadniającego obowiązek ubezpieczenia w zakładzie ubezpieczeń pracowników umysłowych na zasadzie powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24-go listopada 1927 r. lub do służby w instytucjach, przedsiębiorstwach czy też zakładach uzasadniających w myśl art. 5 p. 4 do 6 tegoż rozporządzenia zwolnienie z obowiązku ubezpieczenia, o ile ci funkcjonariusze państwowi i zawodowi wojskowi ani nie nabyli w służbie państwowej prawa do emerytury, ani prawa tego przy rozwiązaniu stosunku służbowego nie utracili.

Zakłady ubezpieczeń pracowników umysłowych oraz instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady zaliczą funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, za których Skarb Państwa winien przekazać składki ubezpieczeniowe, do miesięcy składkowych, względnie do wysługi emerytalnej w całości okres czasu, za który Skarb Państwa ma przekazać składki, niezależnie od obowiązujących w tej mierze odmiennych przepisów.

Opłaty emerytalne, przewidziane w ustawie niniejszej, wyjąwszy ustępy 1 do 5 niniejszego artykułu, wynoszą 8% uposażenia służbowego, otrzymywanego w czasie uiszczania tej opłaty. Jeżeli funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy nie uiścił opłaty emerytalnej w czasie trwania czynnej służby, opłatę tę oblicza się od uposażenia, otrzymywanego ostatnio przed rozwiązaniem stosunku służbowego.

Art. 8. Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek właściwej władzy naczelnej za zgodą Ministra Skarbu może w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, a nie objętych niniejszą ustawą:

a) uwzględniać przy wymiarze zaopatrzeń emerytalnych ustawowo niezaliczalne lata służby.

b) podwyższać wymiar ustawowo przypadającego zaopatrzenia emerytalnego, tudzież

c) przyznawać zaopatrzenia emerytalne funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, jako też osobom po nich pozostałym.

Postanowienia niniejszego artykułu mają zastosowanie również do praktykantów, funkcjonariuszów państwowych, mianowanych do odwołania, oraz do pracowników kontraktowych.

Tytuł II.

Zaopatrzenie emerytalne funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Rozdział I.

Postanowienia wspólne.

Art. 9. Prawo do uposażenia emerytalnego nabywa funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy, który po nieprzerwanej co najmniej 15-letniej państwowej służbie cywilnej lub wojskowej, względnie po łącznym, nieprzerwanym, co najmniej 15 lat trwającym okresie państwowej służby cywilnej i wojskowej, przechodzi w stan spoczynku z powodów, przewidzianych w ustawie niniejszej lub we właściwych przepisach o stosunkach służbowych, albo też zostaje zwolniony bez utraty praw nabytych.

Wyjątkowo nabywa funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, prawo do uposażenia emerytalnego:

1) po nieprzerwanej, co najmniej 5-letniej państwowej służbie cywilnej, względnie wojskowej, lub po łącznym nieprzerwanym, co najmniej 5 lat trwającym okresie państwowej służby cywilnej i wojskowej, z powodu trwałej niezdolności do służby, spowodowanej kalectwem lub chorobą, nabytą bez własnej winy po wstąpieniu do służby;

2) bez względu na czas służby — wskutek trwałej niezdolności do służby z powodu:

a) nieszczęśliwego wypadku, wynikłego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych,

b) działań wojennych w miejscu służbowego pobytu,

c) chorób zakaźnych, panujących epidemicznie w miejscu służbowego pobytu, względnie w danej formacji wojskowej.

Przy obliczaniu 15-letniej, względnie 5-letniej służby państwowej, postanowienia art. 16 nie mają zastosowania.

Art. 10. Do wysługi emerytalnej liczy się czas służby nieprzerwanej z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w niniejszej ustawie.

Emerytowany funkcjonariusz państwowy lub zawodowy wojskowy, powołany ponownie z urzędu lub na własną prośbę do stałej służby państwowej lub zawodowej wojskowej (reaktywacja), traci prawo do poprzedniego przyznanego mu uposażenia emerytalnego. Przy ponownym przeniesieniu reaktywowanego w stan spoczynku wymierza mu się uposażenie emerytalne według ostatnio pobieranego uposażenia (art. 17 ustawy), przy czym do wysługi emerytalnej, nabytej przed reaktywacją, dolicza się cały okres służby, odbytej po reaktywacji.

Art. 11. Funkcjonariuszowi państwowemu i zawodowemu wojskowemu, który po nieprzerwanej co najmniej 10-letniej służbie państwowej stał się trwale niezdolnym do służby, a ponadto utracił bez własnej winy trwale co najmniej 95% zdolności do zarobkowania — dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego w granicach art. 19 niniejszej ustawy

10 lat do czasu służby, podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

Do okresu 10-letniej służby państwowej wlicza się jedynie służbę państwową, zaliczalną do wysługi emerytalnej na mocy art. 37 punkt 1 i 2, lub art. 50 ust. 1 i 5 z uwzględnieniem łącznej policzalności państwowej służby cywilnej i wojskowej, zgodnie z ust. 1 art. 9 ustawy.

Art. 12. Funkcjonariuszowi państwowemu i zawodowemu wojskowemu, który wskutek przypadków, wymienionych w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy, utracił również zdolność do pracy zarobkowej — wymierza się uposażenie emerytalne według norm art. 19 niniejszej ustawy, doliczając ponadto do wysługi emerytalnej w granicach tegoż artykułu zależnie od stopnia utraty zdolności do zarobkowania, a mianowicie:

- przy utracie zdolności od 35% — 54% — 2 lata,
- przy utracie zdolności od 55% — 74% — 4 lata,
- przy utracie zdolności od 75% — 84% — 6 lat,
- przy utracie zdolności od 85% — 94% — 8 lat,
- przy utracie zdolności od 95% — 100% — 10 lat.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach może właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu przyznać uposażenie emerytalne w wymiarze wyższym od przewidzianego w ustępie 1 niniejszego artykułu aż do pełnej wysokości uposażenia w służbie czynnej (art. 17), będącego podstawą do obliczenia uposażenia emerytalnego.

Praktykantów i funkcjonariuszów państwowych, mianowanych do odwołania w myśl ustaw o państwowej służbie cywilnej, w przypadkach, wymienionych w niniejszym artykule, traktuje się narówni z funkcjonariuszami państwowymi, mianowanymi na stałe.

Art. 13. Doliczenie lat do wysługi emerytalnej w myśl art. 12 niniejszej ustawy następuje pod warunkiem:

- 1) niezdolności do służby, spowodowanej przyczynami wskazanymi w punkcie 2 art. 9 niniejszej ustawy, stwierdzonej zarządzeniem z urzędu badaniem komisji lekarskiej;
- 2) zgłoszenia wypadków w ciągu jednego roku tej władzy, przy której dany funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, służył.

W przypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, a należycie usprawiedliwionych i udowodnionych, może władza przyjąć zgłoszenie, jeżeli nastąpiło ono nie później, niż w trzy lata po zajściu wypadku.

Art. 14. Skład i sposób urzędowania komisji lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych, a komisji wojskowo-lekarskiej dla zawodowych wojskowych określi rozporządzenie Rady Ministrów, które też określi sposób oceny zdolności do służby (państwowej, wojskowej), sposób oceny stopnia utraty zdolności do pracy zarobkowej, a także sposób stwierdzenia przyczynowego związku choroby (kalectwa) ze służbą państwową, a względnie wojskową wogóle, specjalnie zaś ustalenie, iż choroba powstała z przyczyn, przewidzianych w art. 9 niniejszej ustawy, sposób stwierdzenia powstania choroby, braku lub istnienia winy chorego (kaleki) w jej powstaniu, a następnie stałej potrzeby pomocy osób postronnych, względnie potrzeby szczególnej opieki, jako to: potrzeby umieszczenia w domu inwalidów, względnie w zakładzie dla umysłowo chorych.

Art. 15. Czas służby wojskowej, odbytej podczas wojny od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia podpisania traktatu pokoju, liczy się przy wymiarze uposażenia emerytalnego podwójnie. Również podwójnie liczy się czas rzeczywiście pełnionej służby cywilnej, odbytej na terenie operacyjnym, podporządkowanym dowództwu armji, oraz okresy służby rzeczywiście pełnionej w formacjach wojskowych.

Przy częściowej mobilizacji oblicza się w ten sposób czas służby, odbytej podczas wojny, tylko pełniącym służbę w formacjach zmobilizowanych, a ponadto wojskowym, zatrudnionym w Ministerstwie Spraw Wojskowych i Naczelnem Dowództwie.

Art. 16. Przy ostatecznem obliczeniu lat wysługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do 6 miesięcy włącznie, natomiast okres, przekraczający czas 6 miesięcy, liczy się jako pełny rok.

Art. 17. Podstawą wymiaru uposażenia emerytalnego funkcjonariuszów państwowych jest uposażenie zasadnicze, otrzymywane ostatnio w służbie czynnej, bez dodatków.

Podstawą wymiaru uposażenia emerytalnego zawodowych wojskowych jest uposażenie w wymiarze dla zajmujących stanowiska służbowe poza stolicą, otrzymywane ostatnio w służbie czynnej, łącznie z dodatkiem wyrównawczym i innymi dodatkami, zaliczalnemi do uposażenia emerytalnego na zasadzie niniejszej ustawy.

Zawodowi wojskowi, którzy ostatnio przed przeniesieniem w stan spoczynku zajmowali stanowiska służbowe w stolicy, otrzymują przez czas zamieszkiwania w stolicy dodatek w wysokości 10% uposażenia emerytalnego. Prawo do tego dodatku gaśnie od pierwszego dnia miesiąca następującego po przesiedleniu się do innej miejscowości.

Przy wymierzaniu uposażeń emerytalnych funkcjonariuszom państwowym lub zawodowym wojskowym, pełniącym służbę na placówkach zagranicznych i terenie w. m. Gdańska, przyjmuje się za podstawę wymiaru uposażenie czynne, jakie pobieraliby, pełniąc służbę w kraju.

Art. 18. Niezależnie od postanowienia art. 17 powiększa się uposażenie emerytalne funkcjonariuszów państwowych, którzy ostatnio przed przeniesieniem w stan spoczynku, pełnili służbę na terenie w. m. Gdańska, o różnicę między kwotą uposażenia, obowiązującego w kraju, a kwotą uposażenia, obowiązującego na terenie w. m. Gdańska, przez okres zamieszkiwania emeryta lub pozostałej po nim rodziny na tym obszarze.

Art. 19. Uposażenie emerytalne wynosi po 15 latach służby 40% (czterdzieści procent) i wzrasta za każdy następny rok o 3% (trzy procent) aż do 100% (sto procent) podstawy wymiaru (art. 17), co stanowi pełny wymiar uposażenia emerytalnego. W przypadkach, w których możliwe jest nabycie prawa do emerytury po krótszym okresie służby, niż lat 15 (art. 9 ust. 2), uposażenie emerytalne wynosi do 10 lat służby włącznie 30% (trzydzieści procent) i wzrasta za każdy następny rok służby do 15 lat służby włącznie o 2% (dwa procent) podstawy wymiaru (art. 17).

W tym samym stosunku oblicza się także wszystkie dodatki, do których emeryt ma prawo w myśl przepisów niniejszej ustawy.

Art. 20. (skreślony).

Art. 21. Funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, ma prawo z powodu przeniesienia go w stan spoczynku do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z rodziną z ostatniego miejsca służbowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze

w. m. Gdańska, według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienie z urzędu w służbie czynnej.

Z powyższego prawa przeniesienia się można skorzystać w ciągu jednego roku, licząc od dnia przeniesienia w stan spoczynku.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących, przypadkach, Minister Skarbu może przyznawać zwrot kosztów jednorazowego przesiedlenia w razie, gdy przesiedlenie nastąpiło przed przeniesieniem w stan spoczynku, lub po upływie roku od dnia przeniesienia, a zaszyły okoliczności, które uzasadniają niedotrzymanie rocznego terminu przesiedlenia.

Art. 22. Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca, następującego po przeniesieniu w stan spoczynku.

Uposażenie emerytalne płatne jest miesięcznie zgóry.

Uposażenie emerytalne, wymierzone i przyznane, a niepodjęte w ciągu pięciu lat, liczonych od chwili płatności danego uposażenia, przypada na rzecz Skarbu Państwa. Właściwa władza naczelną w porozumieniu z Ministrem Skarbu w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może czynić wyjątki od powyższej zasady.

Art. 23. Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie:

1) w razie śmierci emeryta;

2) gdy emeryt został prawomocnie skazany za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego, względnie prawa do uposażenia emerytalnego. Właściwa władza naczelną w porozumieniu z Ministrem Skarbu może jednak w tym przypadku przyznać żonie i dzieciom emeryta odpowiedni zasiłek na czas, przez który rodzina pozostawałaby bez środków do utrzymania. Zasiłek ten nie może przekraczać ustawowego zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego. Zawieszenie w wyroku sądowym wykonania kary pociąga za sobą utratę prawa do uposażenia emerytalnego tylko o ile emeryt został następnie skazany na odbycie zawieszony kary; w tym przypadku utrata prawa do uposażenia emerytalnego następuje od pierwszego dnia miesiąca, następującego po uprawomocnieniu się ponownego skazania;

3) gdy emeryt wojskowy został orzeczeniem oficerskiego sądu, honorowego prawomocnie skazany na wykluczenie z korpusu oficerskiego, za czyn popełniony przed wstąpieniem do wojska polskiego, a zwrócony przeciw interesom Narodu Polskiego.

Ponadto emeryt może zrzec się stale lub częściowo prawa do pobierania uposażenia emerytalnego, zrzeczenie to jednak nie może w niczem szkodzić prawom wdów i sierót do pensji wdowiej i sieroczej, tudzież prawom osób uprawnionych do otrzymywania od emeryta alimentów, z tytułu których uposażenie emerytalne podlega zapowiedzeniu i zajęciu w myśl art. 5 niniejszej ustawy.

Art. 24. Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego nie przysługuje:

1) na czas przebywania przez okres dłuższy niż pół roku poza granicami Państwa, względnie Wolnego Miasta Gdańska, bez zezwolenia właściwej władzy naczelną, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Skarbu;

2) w razie utraty obywatelstwa polskiego, z wyjątkiem równoczesnego przyjęcia obywatelstwa gdańskiego;

3) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu niezdolności do służby lub pracy na zasadzie innych ustaw, jeżeli świadczenia te płyną ze Skarbu

Państwa (art. 3); postanowienie to nie ma zastosowania do weteranów powstań narodowych, oraz wdów i sierót po nich, o ile otrzymują zaopatrzenie na mocy ustawy z dnia 23-go marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212);

4) w razie wstąpienia do klasztoru;

5) przy zastosowaniu przepisów niniejszej ustawy (art. 42, 55, 56, 57 i 58) na czas umieszczenia w domu inwalidów, względnie w zakładach dla umysłowo - chorych.

W przypadkach, przewidzianych w niniejszym artykule, wypłaca się uposażenie emerytalne od dnia pierwszego miesiąca, następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym artykule, nie wcześniej jednak niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o uposażenie.

Art. 25. Emeryci, którzy zajmują jakiegokolwiek płatne stanowiska w urzędzie, instytucji, przedsiębiorstwie lub zakładzie państwowym, czy też samorządu terytorjalnego lub gospodarczego, tudzież w instytucjach ubezpieczeń społecznych, oraz emeryci, którzy pobierają emeryturę z funduszów takiej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu, otrzymują tylko taką część, przyznanego na mocy niniejszej ustawy, uposażenia emerytalnego, która wraz z wynagrodzeniem, względnie zaopatrzeniem, pobieranem z danej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu, nie przewyższa 150% uposażenia, ostatnio pobieranego w służbie czynnej.

Za uposażenie, ostatnio pobierane w służbie czynnej, w rozumieniu poprzedniego ustępu, należy uważać uposażenie, któreby emeryt otrzymał w danym miesiącu, gdyby pełnił obowiązki służbowe w miejscu swego stałego zamieszkania, jako samotny funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, zaliczony do tego stopnia i grupy, do których był zaliczony ostatnio przed przeniesieniem w stan spoczynku, z uwzględnieniem tylko tych dodatków do uposażenia, do których mają prawo wszyscy funkcjonariusze państwowi i zawodowi wojskowi.

Czasowe powierzenie emerytowi ściśle określonych specjalnych czynności nie uważa się za objęcie stanowiska w rozumieniu ust. 1.

Emerytom, którzy w monopolach państwowych lub w przedsiębiorstwie „Polskie Koleje Państwowe“ pozostają w publiczno - prawnym stosunku służbowym, zawiesza się wypłatę bieżących rat emerytury.

Rozdział II.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie funkcjonariuszów państwowych.

Art. 26. Przeniesienie w stan spoczynku funkcjonariuszów państwowych (art. 2), nie wyłączając sędziów i prokuratorów, zarządza właściwa władza naczelna.

Sędziów i prezesów Najwyższego Trybunału Administracyjnego przenosi w stan spoczynku Prezes Rady Ministrów.

Członków kolegium Najwyższej Izby Kontroli i prezesów izb okręgowych przenosi w stan spoczynku Prezes Rady Ministrów, natomiast innych urzędników — Prezes Najwyższej Izby Kontroli.

Władza naczelna może upoważnić podległe sobie bezpośrednio władze do przenoszenia w stan spoczynku pewnych kategorii funkcjonariuszów, których mianowanie jest zastrzeżone kompetencji jej lub podległej jej władzy.

Art. 27. Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emeryta, pensję wdową i sierocą) przyznaje i wymierza właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu, lub upoważniona przez władzę naczelną właściwa władza II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emeryta, pensja wdowa i sieroca) winno być przyznane i wymierzone w ciągu 30 dni od daty przeniesienia w stan spoczynku, względnie śmierci funkcjonariusza państwowego.

W razie niemożności wymierzenia zaopatrzenia emerytalnego w przewidzianym terminie właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu lub upoważniona przez władzę naczelną właściwa władza II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową winna przyznać danemu emerytowi (wdowie, sierocie) zaliczkę do czasu wymierzenia zaopatrzenia emerytalnego. Zaliczka ta podlega potrąceniu w całości z pierwszych przyznanych rat zaopatrzenia emerytalnego (uposażenia emeryta, pensji wdowej lub sieroczej).

Art. 28. Przeniesienie w stan spoczynku następuje na prośbę funkcjonariusza państwowego:

a) bez względu na wiek, jeżeli funkcjonariusz państwowy z powodu ułomności cielesnej, albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby;

b) bez względu na zdolność do służby, gdy przekroczył sześćdziesiąt lat życia;

c) gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończył 55 lat życia.

Art. 29. Władza powinna funkcjonariusza państwowego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby:

a) gdy funkcjonariusz państwowy z powodu choroby nie pełnił służby dłużej niż na to zezwalają ustawy o państwowej służbie cywilnej; za przerwy w tych czasokresach uważane będą tylko te czasokresy czynnej służby, które wynoszą co najmniej połowę czasu, spędzonego poprzednio poza służbą wskutek choroby lub na urlopie dla poratowania zdrowia;

b) gdy z powodów, podanych w punkcie a) art. 28, jest trwale niezdolny do prawidłowego pełnienia służby;

c) jeżeli funkcjonariusz państwowy w ciągu pół roku od chwili przeniesienia go w stan nieczynny nie został powołany do służby czynnej.

Władza może przenieść funkcjonariusza państwowego w stan spoczynku bez jego prośby, gdy przekroczył 60 lat życia i uzyskał prawo do zaopatrzenia emerytalnego. Przepis ten nie stosuje się do sędziów, prokuratorów, profesorów szkół akademickich, jako też do członków kolegium Najwyższej Izby Kontroli, kolegów departamentów Najwyższej Izby Kontroli, prezesów i wiceprezesów izb okręgowych i członków kolegów tychże izb, do których stosuje się odrębne przepisy.

Art. 30. Władza musi funkcjonariusza państwowego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby na podstawie prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o przeniesieniu w stan spoczynku przy zachowaniu postanowień tego orzeczenia.

Ponadto Prezes Najwyższej Izby Kontroli i członkowie kolegium Najwyższej Izby Kontroli muszą być przeniesieni w stan spoczynku na skutek uchwały Sejmu, powziętej w myśl art. 9 Konstytucji, lub wskutek utraty

praw stanu na zasadzie wyroku sądowego, podanych do wiadomości Prezesa Rady Ministrów.

Przeniesienie w stan spoczynku w powyższych przypadkach następuje wyłącznie przy zachowaniu postanowień ustępu 1 art. 9 niniejszej ustawy.

Art. 31. Funkcjonariusz państwowy, ubiegający się o przeniesienie w stan spoczynku z powodów, wymienionych w lit. a) art. 28, będzie poddany badaniu komisji lekarskiej I instancji w celu stwierdzenia, czy zachodzi trwała niezdolność do służby oraz z jakich przyczyn, a nadto, czy i w jakiej wysokości zachodzi utrata zdolności do zarobkowania (art. 11 i 12). Komisja lekarska I instancji przesyła swe orzeczenie bezpośrednio tej władzy, która zarządziła badanie, odpis zaś orzeczenia przesyła badanej osobie.

Właściwa władza ma prawo poddać funkcjonariusza państwowego badaniu komisji lekarskiej II instancji. Również funkcjonariusz państwowy ma prawo domagać się z uzasadnionych powodów badania przez komisję lekarską II instancji, jeżeli wynik badania przez komisję lekarską I instancji wypadł dla niego niekorzystnie. Odnośne odwołanie wraz z wnioskiem o przedstawienie do zbadania komisji lekarskiej II instancji winien funkcjonariusz państwowy wnieść w ciągu dni 14 od daty doręczenia mu orzeczenia komisji lekarskiej I instancji do tej władzy, która zarządziła badanie.

Art. 32. O zamierzonym przeniesieniu funkcjonariusza państwowego w stan spoczynku bez jego prośby w przypadkach, przewidzianych w punktach a) i b) art. 29, władza zawiadamia pisemnie funkcjonariusza państwowego z równoczesnym pouczeniem, że w ciągu dni 14 ma on prawo wnieść odwołanie. Jeżeli przeniesienie w stan spoczynku następuje z mocy lit. b) art. 29 ma nadto analogicznie zastosowanie postępowanie przewidziane w art. 31 ustawy, przyczem władza w zawiadomieniu o zamierzonym przeniesieniu w stan spoczynku winna powołać się na orzeczenie komisji lekarskiej.

Art. 33. Przeciw orzeczeniu władzy bezpośrednio podległej władzy naczelnej, wydanemu na zasadzie art. 26 ustęp 4 lub art. 27 ustawy, funkcjonariuszowi państwowemu służy w ciągu 30-tu dni prawo wniesienia zażalenia do właściwej władzy naczelnej.

Przeciw orzeczeniu, opartemu na powtórnym, na własną prośbę funkcjonariusza państwowego zarządzonem, badaniu komisji lekarskiej nie przysługuje żaden środek prawny.

Art. 34. Bieg terminów, przewidzianych w art. 31, 32 i 33, rozpoczyna się z dniem, następującym po dniu doręczenia zawiadomienia lub orzeczenia.

Jeżeli koniec terminu przypadnie na niedzielę lub święto uroczyste, kończy się termin następnego dnia powszedniego. Terminu nie uważa się za zaniedbany, jeżeli przed jego upływem zażalenie wysłano pocztą listem poleconym, nadanym w dniu ostatnim terminu.

Art. 35. Art. 32 nie stosuje się do sędziów i prokuratorów, asesorów sądowych i aplikantów sądowych. Zasady postępowania celem przeniesienia tych funkcjonariuszów w stan spoczynku z urzędu określi ustawa o służbie sędziowskiej i prokuratorowskiej.

Art. 36. Uposażenie emerytalne przyznaje się i oblicza na podstawie danych, zawartych w osobowych aktach funkcjonariusza państwowego i po-

partych bądź oryginalnymi dokumentami, bądź też uwierzytelnionymi odpisami takich dokumentów.

Jeżeli funkcjonariusz państwowy rości sobie prawo do uposażenia emerytalnego w wyższym wymiarze, aniżeli wynika to z danych zawartych w jego osobowych aktach, winien udowodnić swe żądanie dokumentami.

Wyższe uposażenie emerytalne otrzymuje funkcjonariusz państwowy od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu i wykazaniu prawa do takiego uposażenia.

Za czas, nieobjęty obliczeniem z powodu późniejszego przedstawienia dokumentów, funkcjonariusz państwowy otrzymuje różnicę jedynie w tym wypadku, gdy nie ponosi winy opóźnionego przedstawienia dokumentów.

Art. 37. 1. Czas służby liczy się do wysługi emerytalnej od dnia rzeczywistego objęcia służby.

Do wysługi emerytalnej dolicza się również państwową służbę prowizoryczną i przygotowawczą, w myśl zasad obowiązujących przepisów o państwowej służbie cywilnej, o ile nominacja na służbę stałą nastąpiła w czasie służby prowizorycznej lub bezpośrednio po odbyciu służby przygotowawczej.

2. Ponadto właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu może danemu funkcjonariuszowi zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby, pełnionej w charakterze funkcjonariusza prowizorycznego lub praktykanta, a niepoliczalnej do wysługi emerytalnej na zasadzie punktu 1 niniejszego artykułu oraz czas pracy kontraktowej w służbie państwowej.

Jeżeli nominacja na służbę stałą lub prowizoryczną, podlegającą zaliczeniu do wysługi emerytalnej w myśl p. 1 niniejszego artykułu, nastąpiła w czasie trwania pracy kontraktowej w służbie państwowej, lub bezpośrednio po ukończeniu tej pracy, praca kontraktowa podlega zaliczeniu w całości do wysługi emerytalnej.

3. Do czasu służby, podlegającej normalnemu liczeniu do wysługi emerytalnej, dolicza się:

a) czas, przebyty w stanie nieczynnym, określony w obowiązujących przepisach o państwowej służbie cywilnej;

b) czas czynnej, również obowiązkowej, służby w wojsku polskim, gdy funkcjonariusz nie pełnił jej równoległe z państwową służbą cywilną, zaliczalną do wysługi emerytalnej;

c) czas przebyty w niewoli, jeżeli dostanie się do niej nastąpiło bez winy funkcjonariusza.

Nadto przy wymiarze uposażenia emerytalnego dolicza się minimalny, odnośnymi ustawami przepisany, nieprzekraczający jednak 4 lat, czas rzeczywistych studjów w wyższych zakładach naukowych państwowych i uznanych za równorzędne z państwowymi, jeżeli czas tych studjów nie biegnie równoległe z czasem służby, zaliczalnej do emerytury i tylko w przypadku całkowitego zakończenia studjów przepisanimi egzaminami.

Czas obowiązkowej służby wojskowej oraz studjów wyższych ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia o to uposażenie.

W razie reaktywowania emeryta, który przeszedł w stan spoczynku przed dniem 1 października 1923 r., czas studjów wyższych może być zaliczony do wysługi emerytalnej dopiero po przesłużeniu co najmniej 5 lat w państwowej służbie polskiej.

Do zaliczenia czasu czynnej służby w wojsku polskiem i czasu, przebytego w niewoli, nie ma zastosowania warunek ciągłości służby (art. 10 ust. 1 ustawy).

4. Funkcjonariuszom, którzy wstąpili ponownie do służby państwowej, zalicza się do wysługi emerytalnej za każdy pełny kalendarzowy rok służby państwowej, pełnionej po przerwie (art. 10 ust. 1) jeden rok pełnionej przed przerwą służby państwowej, określonej w pkt. 1 oraz w ustępie ostatnim pkt. 2 niniejszego artykułu.

W wyjątkowych przypadkach może właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby, pełnionej przed przerwą (art. 10 ust. 1 ustawy) w większym wymiarze, aniżeli ustalono w ustępie poprzednim.

Przy przechodzeniu funkcjonariuszów państwowych z jednego działu służby do drugiego za przerwy w rozumieniu ustępów poprzednich i art. 10 ust. 1 ustawy uważa się jedynie przerwy, przekraczające jeden miesiąc.

5. Funkcjonariuszom poczt ruchomych (urzędnikom ambulansowym i niższym funkcjonariuszom pocztowym jeżdżącym w ambulansach) po upływie 10 lat służby w tym charakterze zalicza się do wysługi emerytalnej każdy dalszy rok takiej służby za 14 miesięcy.

6. Rada Ministrów określa warunki i tryb zaliczania do wysługi emerytalnej funkcjonariuszów państwowych okresu czynnej działalności, zmierzającej do odzyskania niepodległości Państwa Polskiego, oraz okresu odbywania kar, orzeczonych przez władze byłych państw zaborczych za taką działalność.

7. Funkcjonariuszom państwowym zalicza się do wysługi emerytalnej okresy, za które powinny być Skarbowi Państwa przekazane składki ubezpieczeniowe w myśl art. 7 ust. 6 lit. b ustawy.

8. Funkcjonariuszom państwowym, którzy ze służby w monopolach, mającej charakter publiczno-prawny, przeszli bezpośrednio do służby państwowej, zalicza się do wysługi emerytalnej okresy, zaliczalne do wysługi emerytalnej w monopolach według przepisów, obowiązujących w chwili przejścia.

9. Funkcjonariuszom państwowym, którzy ze służby w przedsiębiorstwie „Polskie Koleje Państwowe“ przeszli bezpośrednio do służby państwowej, zalicza się do wysługi emerytalnej okresy, zaliczalne do wysługi emerytalnej w tem przedsiębiorstwie według przepisów, obowiązujących w chwili przejścia.

Art. 38. Do wysługi emerytalnej nie wlicza się:

a) czasu służby, spędzonego przed ukończeniem 18 lat życia, wyjątek stanowi służba wojskowa na obszarze operacyjnym;

b) czasu urlopu bez uposażenia, z wyjątkiem urlopu, otrzymanego na czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego, oraz czasu urlopu bez uposażenia, udzielonego nauczycielowi dla pracy w szkolnictwie państwowem innych działów administracji, w szkolnictwie prywatnem lub w instytucji społecznej, zajmującej się szerzeniem oświaty pozaszkolnej;

c) czasu zawieszenia w służbie, niepoliczalnego do czasu służby czynnej, w myśl odnośnych przepisów;

d) czasu służby, odliczonego orzeczeniem dyscyplinarnem w myśl odnośnych przepisów.

Art. 39. W razie przyznania emerytury z doliczeniem lat wskutek nieszczęśliwego wypadku (art. 9 punkt 2) przysługuje izbie skarbowej,

w której okręgu emeryt otrzymuje swe zaopatrzenie, względnie która to zaopatrzenie wypłaca, lub też innej władzy wypłacającej zaopatrzenie emerytalne — prawo zarządzenia przy analogicznem zastosowaniu postępowania przewidzianego w art. 31 ustawy trzykrotnego badania emeryta w ciągu lat dziewięciu, w okresach trzyletnich od dnia przeniesienia w stan spoczynku, przez komisję lekarską, w celu stwierdzenia, czy trwała niezdolność do pracy zarobkowej nadal istnieje. W przypadku stwierdzenia odzyskania w części zdolności do pracy zarobkowej, ma dana izba skarbową względnie władza wypłacająca, postawić władzy, uprawnionej do przenieszenia w stan spoczynku funkcjonariuszów państwowych, wnioski o odliczanie częściowe lub całkowite przyznanych dodatkowo lat do wysługi emerytalnej z art. 12 niniejszej ustawy.

W razie stwierdzenia przez komisję lekarską zupełnej zdolności do służby, należy emeryta powołać do służby czynnej w tym samym lub innym dziale zarządu państwowego na stanowisko nie niższe od poprzednio zajmowanego. W przypadku odmowy ze strony emeryta, należy cofnąć przyznane mu zaopatrzenie emerytalne.

Art. 40. Oprócz przypadków, wymienionych w art. 23 niniejszej ustawy, prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie, gdy emeryt, który nie ukończył 50 lat życia, powołany w ciągu 6 lat po przeniesieniu w stan spoczynku w myśl punktu a) art. 28 i punktów a), b) i c) art. 29, odmówi przyjęcia ofiarowanej mu ponownie posady państwowej równej lub wyższej grupy uposażenia, przyczem mają zastosowanie odnośne postanowienia ustaw o państwowej służbie cywilnej.

Art. 41. Do emerytowanych funkcjonariuszów państwowych, powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub ze względów na bezpieczeństwo Państwa, mają analogiczne zastosowanie postanowienia art. 18 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28. października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663).

Postanowienie powyższe nie dotyczy emerytowanych pracowników kolejowych, względnie pracowników poczty, radiotelegrafów, telegrafów i telefonów, powołanych do służby wojskowej kolejowej, względnie w pocztach, radiotelegrafach i telefonach, na podstawie ustaw z dnia 27 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 160) i 18 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 7, poz. 36).

Art. 42. Emerytowany funkcjonariusz państwowy psychicznie chory, nie mający prócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być na wniosek odnośnego opiekuna, za zgodą Ministra Skarbu, umieszczony i leczony na koszt Skarbu Państwa w zakładzie dla umysłowo chorych, przyczem przez cały czas przebywania w takim zakładzie wstrzymuje się wypłatę uposażenia emerytalnego.

Żonie i dzieciom takiego emeryta przysługuje za czas jego pobytu w takim zakładzie prawo do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego, obliczonego według ust. 1 art. 61, względnie 62 niniejszej ustawy.

Art. 43. Emerytowani funkcjonariusze państwowi mają prawo do korzystania z ulg w razie kuracji w państwowych zakładach leczniczych i uzdrowiskach narówni z funkcjonariuszami w służbie czynnej.

Ponadto władna będzie Rada Ministrów przyznać emerytowanym funkcjonariuszom państwowym prawo do korzystania z ulg, przyznawanych

funkcjonariuszom państwowym w zakresie pomocy lekarskiej, przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi i t. p.

Art. 44. Funkcjonariusz państwowy, który nie nabył prawa do emerytury, a opuszcza służbę z powodu trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych, nabytej wskutek choroby lub kalectwa bez własnej winy, względnie zostanie zwolniony ze służby z powodu zmian organizacji władz i urzędów, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobieranego uposażenia w służbie czynnej.

Rozdział III.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie zawodowych wojskowych.

Art. Art. 45 — 59 opuszczono.

1 tytuł III.

Zaopatrzenie rodzin, pozostałych po funkcjonariuszach państwowych i po zawodowych wojskowych.

Art. 60. Prawo do pensji wdowiej, tudzież do pensji sieroczej, jest prawem pochodnym, zależnym od nabycia praw emerytalnych przez męża, względnie ojca.

Pensję wdowią po zawodowym wojskowym oblicza się według wymiaru dla samotnych.

W razie śmierci funkcjonariusza państwowego lub zawodowego wojskowego w warunkach, określonych w punktach 1 i 2 art. 9 pozostałe po nich wdowy i sieroty nabywają również prawo do pensji wdowiej, względnie sieroczej.

Art. 61. Pensja wdowia wynosi 50% (pięćdziesiąt procent) kwoty uposażenia emerytalnego, które zmarły mąż pobierał, względnie tego, do którego w chwili śmierci miałby prawo.

Pensja wdowia po funkcjonariuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych, wynosi 50% (pięćdziesiąt procent) pełnego uposażenia w stanie czynnym zmarłego męża, służącego za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego w myśl art. 17 niniejszej ustawy.

Wdowie i sierotom po funkcjonariuszu państwowym lub zawodowym wojskowym, zmarłym z przyczyn, wymienionych w art. 9 punkt 2 lit. a) do c) niniejszej ustawy, dolicza się przy wymiarze pensji wdowiej i sieroczej 10 lat do wysługi emerytalnej zmarłego męża względnie ojca w granicach art. 19 ustawy.

Postanowienie ustępu drugiego art. 12 niniejszej ustawy ma analogiczne zastosowanie do pensji wdowiej i sieroczej.

Przy wymiarze pensji wdowom i sierotom po zawodowych wojskowych, zaliczonych do niższych klas specjalności personelu latającego aeronautyki wojska lub marynarki wojennej, którzy w czasie lotów służbowych ulegli niezawinionemu śmiertelnemu wypadkowi, Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu może wliczyć do podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego, do którego zmarły zawodowy wojskowy miałby prawo, dodatek aeronautyczny, przywiązany do danej specjalności i klasy.

Czasowe zmniejszenie uposażenia emerytalnego funkcjonariusza państwowego w drodze dyscyplinarnej nie wpływa na wysokość pensji wdowej i sierociej.

Art. 62. Prawo do pensji sierociej nabywa się po ojcu.

Pensja ta wynosi:

a) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i w chwili śmierci funkcjonariusza państwowego, względnie zawodowego wojskowego, miała prawo do pensji wdowej — jedną czwartą część pensji wdowej;

b) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa nie żyje, lub też w chwili śmierci męża nie miała prawa do pensji wdowej, albo też później to prawo utraciła — połowę pensji wdowej;

c) dla jedynej sieroty bez ojca i matki lub dla jedynej sieroty bez ojca, w razie niepobierania przez matkę pensji wdowej — $\frac{2}{3}$ pensji wdowej.

Jeżeli wdowa nie pobiera pensji wdowej z powodu pobierania emerytury za własną służbę państwową, sierotom służy prawo do pensji według postanowień punktu a) artykułu niniejszego.

Art. 63. Prawo do pensji sierociej może być również nabyte po matce.

Jeżeli sierota nabyła prawo do pensji po ojcu i po matce, wypłaca się sierocie pensję wyższą.

Sierota nabywa prawo do pensji po matce za życia ojca w razie jego niezdolności do pracy i niemożności zapewnienia jej utrzymania.

Pensja sieroca po matce wynosi $\frac{1}{4}$ uposażenia emerytalnego matki.

Art. 64. Łączna kwota pensyj sierocych bez względu na ilość dzieci nie może sama, ani łącznie z pensją wdową przekraczać wysokości uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, faktycznie pobierał, lub do którego miałby prawo w chwili śmierci.

W razie jeżeli suma pensyj sierocych sierot, których matka żyje, i sierot bez matki łącznie z pensją wdową przekracza wysokość uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy, pobierał, lub do którego miał prawo w chwili śmierci — należy zmniejszyć proporcjonalnie pensje sieroce.

Art. 65. Gdy mianowanie lub awans zmarłego zawodowego wojskowego na wyższy stopień nastąpiło po jego śmierci, pozostałe po nim osoby, uprawnione do zaopatrzenia, otrzymują pensję, odpowiadającą nadanemu wyższemu stopniowi zmarłego.

Art. 66. Postanowienia art. 27, 33 i 34 mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierót po funkcjonariuszach państwowych, a postanowienia art. 46 do wdów i sierót po zawodowych wojskowych.

Art. 67. Żony i dzieci funkcjonariuszów państwowych, powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji, jako też zawodowych wojskowych, którzy zaginęli na terenie działań wojennych, otrzymują od dnia 1 miesiąca, następującego po utracie prawa do uposażenia w służbie czynnej w myśl obowiązujących przepisów, tymczasowe zaopatrzenie emerytalne w wysokości należnego im ewentualnie stałego zaopatrzenia według zasad ust. 1 art. 61, względnie 62 niniejszej ustawy.

Gdy na podstawie towarzyszących zaginięciu okoliczności istnieje uzasadnione podejrzenie, że zachodzi wypadek dezercji, postanowienia

niniejszego artykułu nie mają zastosowania do czasu stwierdzenia, że wypadek dezercji nie zachodzi.

Postanowienia niniejszego artykułu mają odpowiednie zastosowanie do żon i dzieci funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych, zatrudnionych w służbie bezpieczeństwa lub służbie granicznej.

Art. 68. W razie odnalezienia się zaginionego potrąca się przy wypłacie zaległego uposażenia kwotę, wypłaconą jego żonie i dzieciom tytułem tymczasowego zaopatrzenia.

W razie nieodnalezienia się zaginionego w ciągu dwóch i pół lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym podpisano preliminarja pokojowe, żona, względnie dzieci, powinny przed końcem tego terminu przedłożyć orzeczenie sądowe, uznające zaginionego za zmarłego, względnie orzeczenie sądowe, że dowód śmierci należy uważać za ustalony, w przeciwnym bowiem wypadku tymczasowe zaopatrzenia zostają wstrzymane. Orzeczenie to służy za podstawę przy rozpatrywaniu przyznania stałego zaopatrzenia.

Art. 69. Wdowa nie ma prawa do pensji:

a) jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta;

b) jeżeli wspólność małżeńska została sądownie rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony.

Dzieci, pozostałe z małżeństwa, zawartego przez emeryta, nie mają prawa do pensji sieroczej.

Art. 70. Prawo do otrzymywania pensji wdowiej i sieroczej rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po tym miesiącu, za który zmarły funkcjonariusz państwowy, względnie zawodowy wojskowy (emeryt), pobrał ostatnio należne mu uposażenie w służbie czynnej (uposażenie emerytalne). Dla sierot, które przyszły na świat po tym terminie, prawo do pensji rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca po urodzeniu.

Jeżeli żądanie przyznania pensji wdowiej lub sieroczej nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci męża, względnie ojca lub matki, należy przyznać pensję wdowią lub sierocą od pierwszego dnia miesiąca po dniu zgłoszenia.

Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może przyznać pensję wdowią i sierocą od terminu, ustalonego w ustępie 1 niniejszego artykułu, jeżeli osoby uprawnione wykażą, iż zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie żądania o zaopatrzenie.

Pensje wdowie i sieroce wymierzone i przyznane, a niepodjęte w ciągu pięciu lat, liczonych od chwili płatności danego zaopatrzenia, przepadają na rzecz Skarbu Państwa. Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu, w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może czynić wyjątki od powyższej zasady.

Art. 71. Pensje wdowie i sieroce płatne są miesięcznie zgóry.

Art. 72. Prawo do pensji wdowiej, względnie sieroczej, gaśnie:

a) w razie śmierci wdowy lub sieroty — z końcem tego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła;

b) w razie ukończenia przez sierotę 18 roku życia, lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego;

c) gdy wdowa, względnie sierota, została prawomocnie skazana za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę prawa do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego.

Sierotom, odbywającym studia w zakładach naukowych, przyznaje się pensję sierocą z powyższemi zastrzeżeniami na każdy rok szkolny aż do ukończenia studiów, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 24 roku życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących, wypadkach może właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu zezwolić na dalsze pobieranie, względnie przy niezdolności do pracy na przyznanie pensji sieroczej także po ukończeniu 18, względnie 24 roku życia.

Art. 73. Prawo do pobierania pensji wdowiej lub sieroczej nie przysługuje:

a) na czas przebywania przez okres dłuższy niż pół roku poza granicami Państwa, względnie Wolnego Miasta Gdańska, bez zezwolenia właściwej władzy naczelnej, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Skarbu;

b) w razie utraty obywatelstwa polskiego, z wyjątkiem równoczesnego przyjęcia obywatelstwa gdańskiego;

c) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu śmierci męża (ojca) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia te płyną ze Skarbu Państwa; postanowienie to nie ma zastosowania do wdów po weteranach powstań narodowych, które otrzymują zaopatrzenie na mocy ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 212);

d) na czas zajmowania przez sierotę jakiegokolwiek stanowiska w służbie państwowej lub samorządowej, do którego przywiązane jest stałe uposażenie;

e) na czas uwzględnienia sieroty przy wymiarze uposażenia funkcjonariusza państwowego, względnie zawodowego wojskowego (ojczyma, matki, macochy);

f) w razie wstąpienia do klasztoru.

W przypadkach, przewidzianych w niniejszym artykule, wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia pierwszego miesiąca, następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym artykule, nie wcześniej jednak niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o zaopatrzenie.

Art. 74. Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, która weszła ponownie w związek małżeński, otrzymuje na prośbę albo jednorazową odprawę wzamian za pobieraną pensję wdowią, albo zachowuje prawo do pensji wdowiej na wypadek ponownego owdowienia.

Zgłoszenie o odprawę winno nastąpić w ciągu trzech miesięcy od dnia zawarcia ponownego małżeństwa.

Odprawa wynosi dla wdów w wieku do 45 lat życia dwuletnia, powyżej zaś tego wieku jednoroczną kwotę pensji wdowiej.

Wdowa, która wyszła zamaż za obywatela państwa obcego, otrzymuje odprawę tylko wtenczas, jeżeli ustawodawstwo państwa, którego jej mąż jest obywatelem, udziela wdowom odprawy, jeżeli wychodzą zamaż za obywatela Państwa Polskiego.

Art. 75. Wdowa po funkcjonariuszu państwowym względnie zawodowym wojskowym, która z tytułu zajmowania stanowiska w służbie państwowej nabyła własne prawa emerytalne, może otrzymać tylko jedno zaopatrzenie według swego wyboru.

Art. 76. Wdowa po funkcjonariuszu państwowym, względnie zawodowym wojskowym, który zmarł w czynnej służbie przed uzyskaniem

prawa do emerytury, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości połowy kwoty rocznego uposażenia, służącego za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego zmarłego.

W tej samej wysokości otrzymują odprawę sieroty bez ojca i matki w wieku poniżej 18 roku życia po ojcu, względnie po matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury, z tem ograniczeniem, że równocześnie można otrzymać tylko jedną odprawę.

Taką samą odprawę należy przyznać sierotom bez ojca i matki w przypadku, określonym w ustępie przedostatnim art. 72, przyczem postanowienie ostatniego ustępu art. 72 niniejszej ustawy ma również zastosowanie.

Sierotom wypłaca się odprawę niepodzielnie.

Sierotom, pochodzącym z różnych małżeństw tego samego funkcjonarjusza, względnie zawodowego wojskowego, wypłaca się odprawę tylko wtedy, jeżeli pozostała po nim wdowa nie skorzystała z tego prawa, albo z prawa tego zrezygnowała na rzecz sierót.

Art. 77. Wdowy lub sieroty po funkcjonariuszach państwowych lub zawodowych wojskowych zmarłych w służbie czynnej, mają prawo do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z miejsca dotychczasowego zamieszkania do przyszłego miejsca zamieszkania, które obiorą sobie w kraju lub na obszarze w. m. Gdańska, według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienia z urzędu w służbie czynnej. Natomiast do wdów, sierót po funkcjonariuszach państwowych lub zawodowych wojskowych, którzy zmarli w ciągu roku po przeniesieniu w stan spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia, przewidzianego w art. 21 ustawy, znajduje zastosowanie ustęp 1 tegoż art. 21 ustawy. Poza tem do wdów i sierót mają analogiczne zastosowanie ust. 2 i 3 art. 21.

Art. 78. W razie śmierci emeryta należy się wdowie, która pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, niezależnie od zaopatrzenia, względnie odprawy (art. 60, względnie 76), pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Pod temi samemi warunkami w tej samej wysokości należy się pośmiertne w razie śmierci funkcjonariuszki w stanie spoczynku wdowcowi.

W braku wdowy (wdowca), uprawnionej (ego) do pośmiertnego, należy się pośmiertne w tej samej wysokości niepodzielnie dzieciom ślubnym, uprawnionym i pasierbom zmarłego, o ile zmarły je utrzymywał. W braku wyżej wymienionych członków rodziny można zwrócić udowodnione koszty leczenia i pogrzebu do wysokości pośmiertnego innym krewnym lub osobom postronnym, jeżeli zmarły nie pozostawił majątku ruchomego lub nieruchomego, wystarczającego na pokrycie tych kosztów.

Art. 79. Postanowienia art. 36 mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierót po funkcjonariuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych z tą różnicą, że wdowa i sieroty otrzymują w każdym razie powstałą różnicę za czas nieobjęty obliczeniem z powodu późniejszego przedstawienia dokumentów dotyczących zmarłego męża, względnie ojca.

Art. 80. Wdowom po funkcjonariuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych, wyznania mahometańskiego, jeżeli pozostało ich dwie lub więcej po jednej i tej samej osobie, przyznaje się do równego udziału pensję wdowią według norm, przypadających na jedną wdowę.

Sieroty po takich funkcjonariuszach państwowych, względnie zawodowych wojskowych, zrodzone z prawnych żon, uważa się za równoupraw-

nione pod względem zaopatrzenia emerytalnego i wyznacza się im pensje sieroce według norm niniejszej ustawy do równego podziału.

Postanowienia art. 64 mają analogiczne zastosowanie do przypadków, o których mowa w niniejszym artykule.

Tytuł IV.

Przepisy przejściowe.

Rozdział I.

Postanowienia wspólne.

Art. 81. Funkcjonariuszom, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej, oraz zawodowym wojskowym, którzy przed wstąpieniem do wojska polskiego, pozostawali na służbie jednego z byłych państw zaborczych, jako też w służbie byłego Wydziału Krajowego Galicyjskiego, lub też którzy byli nauczycielami publicznych szkół ludowych lub wydziałowych i przechodzą w stan spoczynku ze służby państwowej polskiej, względnie ze służby w wojsku polskim — wlicza się do wysługi emerytalnej pełną ilość lat służby w b. państwie zaborczem, podlegającą zaliczeniu według ustaw emerytalnych odnośnego państwa zaborczego, a względnie według ustaw krajowych galicyjskich, z zastrzeżeniem, że sposób zaliczania czasu tego do wysługi emerytalnej nie może być korzystniejszy, aniżeli w służbie państwowej polskiej, względnie w wojsku polskim, na mocy niniejszej ustawy, tudzież lata służby państwowej polskiej. Czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego przed wejściem w życie niniejszej ustawy zalicza się przytem do emerytury.

Funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, którzy służyli czynnie w czasie trwania mocy obowiązującej ustaw z dnia 28-go lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466) i z dnia 5-go sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 616), a którzy przed wstąpieniem do służby państwowej, względnie wojskowej, pełnili służbę samorządową w Państwie Polskiem, zaliczalna do wysługi emerytalnej w myśl punktu d) art. 15 ustawy z dnia 28-go lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466), względnie punktu a) art. 12 ustawy z dnia 5-go sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 616), zalicza się do wysługi emerytalnej czas tej służby samorządowej pod warunkami, określonymi w wymienionych ustawach.

Końcowe daty służby w b. państwach zaborczych ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaliczy do wysługi emerytalnej lata udowodnionej pracy nauczycielskiej tym byłym zawodowym nauczycielom polskich szkół prywatnych w b. zaborze rosyjskim, którzy, posiadając odpowiednie kwalifikacje, wstąpili do służby państwowej polskiej w zawodzie nauczycielskim i pozostają na służbie w dniu 1-go października 1923 r. i ze służby tej przechodzą w stan spoczynku, a to pod warunkiem, iż w ciągu pół roku, licząc od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, przedłożą Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wystarczające dowody swej pracy nauczycielskiej w wymiarze co najmniej 14 godzin tygodniowo.

Art. 82. Emerytowani funkcjonariusze państwowi i emerytowani wojskowi b. państw zaborczych, przeniesieni w stały stan spoczynku, tudzież

emerytowani nauczyciele publicznych szkół powszechnych i wydziałowych, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20-go stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego — otrzymują uposażenie emerytalne do wysokości 75% tego uposażenia, które należałoby się im według norm art. 19 od podstawy wymiaru, określonej w art. 17 niniejszej ustawy, z zastrzeżeniem, że sposób zaliczania do wysługi emerytalnej czasu służby w b. państwach zaborczych nie może być korzystniejszy, aniżeli w służbie państwowej polskiej, względnie w wojsku polskiem, na mocy niniejszej ustawy.

Rada Ministrów będzie władna na wiosek Ministra Skarbu podwyższyć zaopatrzenie emerytalne do pełnego wymiaru wedle norm art. 19 od podstawy wymiaru, określonej w art. 17 niniejszej ustawy, tak pewnym kategorjom emerytów, jako też poszczególnym osobom, które, pełniąc służbę w b. państwach zaborczych, zasłużyły się dla Narodu i Państwa Polskiego. Wysokość jednak zaopatrzenia emerytalnego nie może przekraczać procentowo tych norm uposażenia, do których miały prawo wspomniane osoby wedle odnośnych ustaw b. państw zaborczych.

Sprawę podporządkowania tych emerytów przepisom dyscyplinarnym, obowiązującym funkcjonarjuszów państwowych, ureguluje rozporządzenie Rady Ministrów, które ustanowi kary dyscyplinarne i tok postępowania.

Kary te mogą być również stosowane w postępowaniu dyscyplinarnem za czyny, popełnione w czasach rządów zaborczych, a zwrócone przeciw interesom Narodu Polskiego.

Art. 83. Zaszeregowanie emerytów do poszczególnych grup nastąpi na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów.

Art. 84. Funkcjonarjusze państwowi i zawodowi wojskowi, jako też pobierający w dniu 1-go października 1923 r. zaopatrzenie emerytalne ze Skarbu Państwa emeryci (wdowy i sieroty), którzy byli członkami kas emerytalnych lub innych kas zaopatrzenia, albo opłacali składki emerytalne do kas b. państw zaborczych, jeśli udowodnią, że praw, z tego tytułu im przysługujących, nie zrealizowali w b. państwach zaborczych, będą mogli korzystać z uprawnień, wynikających z niniejszej ustawy, jedynie pod warunkiem poprzedniego ustąpienia na rzecz Skarbu Państwa wszelkich praw, przysługujących im z tytułu uczestnictwa w tych kasach, względnie opłacania składek emerytalnych.

Funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym (wdowom i sierotom), którzy w całości lub w części zrealizowali swe prawa do powyższych kas i przeszli do służby państwowej polskiej, dolicza się do wysługi emerytalnej czas służby, za który podjęli składki, pod warunkiem wpłacenia do Skarbu Państwa kwot, pobranych z tych źródeł, wedle kursu, który ustali rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej.

Postanowienia ustępu 1 niniejszego artykułu mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierót po tych funkcjonarjuszach i wojskowych zawodowych b. państw zaborczych, którzy podnieśli swoje osobiste składki emerytalne, lecz pozostawili składki na rachunku żon i dzieci.

Art. 85. Przerwy w służbie (art. 10), zaszłe przed wejściem w życie niniejszej ustawy — nie stoją na przeszkodzie zaliczeniu poprzedniego czasu służby. Postanowienie to nie narusza jednak przepisów b. państw

zaborczych o zaliczalności lat do wysługi emerytalnej z wyjątkiem przypadków, dotyczących zwolnienia ze służby z przyczyn natury politycznej.

Art. 86. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy emerytowanym funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym, tudzież pozostałym po nich wdowom i sierotom, którzy przeszli w stan spoczynku w czasie trwania mocy obowiązującej ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466) i z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 616), wymierza się zaopatrzenie emerytalne w myśl art. 17 i 19 względnie 60, 61 ust. 1 i 62 niniejszej ustawy przy zastosowaniu art. 83 niniejszej ustawy.

Postanowienia artykułów 3, 4, 5, 6, 8, 22 ust. 2 i 3, 23, 24, 25, 27, 33 ust. 1, 34, 41, 43, 46, 60 ust. 1, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78 i 80 niniejszej ustawy mają do tych osób analogiczne zastosowanie.

Art. 87. Wdowy i sieroty po emerytowanych funkcjonariuszach państwowych, względnie po emerytowanych zawodowych wojskowych b. państw zaborczych, jeżeli posiadają obywatelstwo polskie w myśl art. 2 ustawy z dnia 20-go stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznane zostały w myśl art. 3 teże ustawy za obywateli Państwa Polskiego — otrzymują pensję wdowią, względnie sierocą, w wysokości, określonej w ust. 1 art. 61, względnie 62, od zaopatrzenia emerytalnego, określonego w art. 82, przy zastosowaniu postanowień art. 83 niniejszej ustawy.

Odnośnie przyznania i wymiaru pensyj wdowich i sierocych, jako też prawa wnoszenia zażaleń przeciw przyznaniu i wymiarowi mają analogiczne zastosowanie postanowienia art. 93 niniejszej ustawy.

Art. 88. Postanowienia art. 5 niniejszej ustawy nie mają zastosowania do zapowiedzeń i zajęć, powstałych z jakiegokolwiek tytułu przed 1 października 1921 r.

Art. 89. Postanowienia artykułów 2, 3, 4, 5, 6, 8, 16, 17, art. 19 i ust. 2 i 3 art. 22, punkt 1 i 2 art. 23, artykułów 24, 25, 27 i ustępu 1 art. 33, tudzież artykułów 34, 41, 46, 84 i 88 mają analogiczne zastosowanie do emerytów, funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych byłych państw zaborczych, którym na mocy przepisów niniejszej ustawy służy prawo do uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa.

Ust. 1 art. 60 i ustęp 1 art. 61, artykuły 62, 63, 64, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78 i 80, jak również postanowienia artykułów, wymienionych w ust. 1, z wyjątkiem przepisów art. 25, stosują się analogicznie do wdów i sierót po osobach, wymienionych w 1 ustępie.

Art. 90. Wszyscy emerytowani funkcjonariusze państwowi i emerytowani wojskowi b. państw zaborczych, jako też wdowy i sieroty po nich, którzy nie zgłosili jeszcze swych praw emerytalnych — powinni w celu uzyskania zaopatrzenia emerytalnego według postanowień niniejszej ustawy wnieść pisemne zgłoszenia do końca kwietnia 1924 r. W tym wypadku wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia 1 miesiąca po zgłoszeniu się; późniejsze zgłoszenia o zaopatrzenie mogą być uwzględniane jedynie na podstawie art. 8 niniejszej ustawy.

Art. 91. Termin przedłożenia orzeczenia sądowego, ustalony w art. 68 niniejszej ustawy, przedłuża się dla pozostałych po zaginionych w wojnie polsko-bolszewickiej do końca 9 miesiąca, licząc od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Rozdział II.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie funkcjonarjuszów państwowych.

Art. 92. Postanowienia art. 37 niniejszej ustawy nie mają zastosowania do funkcjonarjuszów państwowych, którzy przeszli w stan spoczynku przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Postanowienia art. 105 ust. 1, 2 i 5 mają zastosowanie do funkcjonarjuszów państwowych.

Art. 93. B. funkcjonarjuszom państwowym, którym nie przyznano dotychczas emerytury, względnie emerytom państw zaborczych, przyznają i wymierzają uposażenie emerytalne w myśl art. 82 niniejszej ustawy właściwe władze II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Przyznane już w Państwie Polskiem uposażenia emerytalne przera-
chują te władze II instancji, które je przyznały, względnie przerachowały w myśl ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466).

Dotychczas przez władze naczelne przyznane, względnie przerachowane w myśl ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466), uposażenia emerytalne funkcjonarjuszów, względnie emerytów b. państw zaborczych, przerachują właściwe władze II instancji w porozumieniu z odnośną izbą skarbową.

Przeciw wymiarowi uposażenia emerytalnego służy emerytowi prawo zażalenia do właściwej władzy naczelnej w ciągu dni 30.

Postanowienia art. 34 mają w tym przypadku analogiczne zastosowanie.

Art. 94. Funkcjonarjuszom państwowym, pozostającym na służbie w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego czas studjów wyższych w myśl art. 37 punktu 3 ust. 2 niniejszej ustawy.

Art. 95. Funkcjonarjusze b. państw zaborczych przed dniem 1 października 1923 r., nie przyjęci do służby w Państwie Polskiem dla braku etatu, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), jak również jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, jeżeli dotychczas nie wymierzono im uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa Polskiego, uzyskują prawo do zrealizowania nabytych w b. państwach zaborczych praw emerytalnych dopiero po nastaniu warunków, określonych w art. 28 niniejszej ustawy.

Art. 96. Emerytowanych funkcjonarjuszów b. państw zaborczych, którzy nie wysłużyli pełnych lat służby i nie przekroczyli 50 lat życia, a pobierają emeryturę ze Skarbu Państwa Polskiego, może wezwać Minister Skarbu lub właściwa władza naczelna do poddania się badaniu lekarza urzędowego w celu stwierdzenia ich zdolności, celem powołania ich do służby w jakimkolwiek resorcie. Jeśli emeryt wezwaniu tak do poddania się badaniu lekarskiemu, jak do objęcia służby zadość nie uczyni — traci prawo do emerytury.

Art. 97. Funkcjonarjuszom państwowym, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej pełnili ustawowo niepoliczalną do wysługi emerytalnej służbę państwową albo samorządową, lub oddawali się pracy zawodowej, a którym na zasadzie ustaw o uposażeniu z dnia 13 lipca 1920 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 436), na podstawie ustawy z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 224), lub na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 368) zaliczono czas tej służby lub pracy do dodatku za wysługę lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecia — zalicza się do wysługi emerytalnej za każdy kalendarzowy rok służby państwowej polskiej, zaliczalnej do emerytury, rok zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej, przytem, o ile okres podlegającej zaliczeniu służby względnie pracy zawodowej jest krótszy, aniżeli okres służby w Państwie Polskiem, zalicza się cały okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej.

Właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może ponadto doliczyć do wysługi emerytalnej okres zakwalifikowanej służby względnie pracy zawodowej w stosunku korzystniejszym lub nawet w całości, co najwyżej jednak w ilości 20 lat.

Właściwa władza naczelna za zgodą Ministra Skarbu może zaliczyć do wysługi emerytalnej okresy pracy kontraktowej w służbie państwowej, oraz inne okresy służby lub pracy zawodowej, za które Skarbowi Państwa zostały przekazane rezerwy premjowe na podstawie art. 44 ustawy z dnia 10 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 370), w razie zaś niezaliczenia tych okresów uzyskana za danego funkcjonarjusza rezerwa premjowa winna mu być zwrócona.

Art. 98. Pod warunkiem uiszczenia opłaty emerytalnej lub otrzymania składek ubezpieczeniowych (art. 7 ustawy) właściwa władza naczelna w porozumieniu z Ministrem Skarbu może zaliczyć do wysługi emerytalnej:

a) profesorom wyższych uczelni okres pracy w zagranicznej szkole akademickiej, jeżeli czas tej pracy został zaliczony zgodnie z art. 6 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 204);

b) pomocniczym siłom naukowym okres pracy w tymże charakterze w zagranicznej szkole akademickiej;

c) nauczycielom przedmiotów zawodowych okres pracy zaliczony do służby nauczycielskiej w myśl art. 15 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 47, poz. 462);

d) funkcjonarjuszom państwowym nie więcej aniżeli 10 lat z czasu zasadniczo niepoliczalnej służby państwowej, samorządowej lub pracy zawodowej w Państwie Polskiem, względnie z czasu służby państwowej, samorządowej lub pracy zawodowej w państwie obcem, jeżeli okresy tej służby, czy też pracy nie zostały zaliczone do dodatku za wysługę lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecia, na podstawie ustaw wymienionych w art. 97 ust. 1.

Rozdział III.

Postanowienia, dotyczące wyłącznie zawodowych wojskowych.

Art. Art. 99 — 108 opuszczono.

Tytuł V.

Postanowienia końcowe.

Art. 109. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Skarbu oraz innym ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 110. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1923 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązująca dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

2.

Termin płatności uposażenia.

*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1934 r.
Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 63.*

Na podstawie art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663), art. 17 ust. (1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu wojska (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 664), art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 665) i art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 666) zarządza się co następuje:

§ 1. (1) Uposażenie funkcjonariuszów państwowych, żołnierzy zawodowych, sędziów i prokuratorów oraz oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej wypłaca się miesięcznie zgóry w pierwszym dniu każdego miesiąca. Jeżeli dzień ten jest wolny od zajęć służbowych, wówczas wypłata uposażenia następuje w najbliższym poprzednim dniu zajęć.

(2) Należności, których wymiar może być ustalony jedynie na podstawie już dokonanych prac, wypłaca się miesięcznie zdołu.

§ 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Skarbu oraz właściwym ministrom.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1934 roku.

Prezes Rady Ministrów: *J. Jędrzejewicz.*
Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki.*

3.

Podatek dochodowy.

*Rozp. Min. Skarbu z dnia 5-go lutego 1934 r. L. D. V. 4130/2/34.
(Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 14 z dnia 9-go lutego 1934 r.).
(Nr. I. R. 1136/34).*

Nr. BP. 23932/34. W związku z przepisami art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 roku o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663), art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 roku o uposażeniu wojska (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 664), art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 roku o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 665), art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 r. o uposażeniu oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 666), § 16 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 stycznia 1934 r. o uposażeniu pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“ (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 24), § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 stycznia 1934 r. o uposażeniu pracowników państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 26) — wyjaśnia się co następuje:

Ze zwolnienia od państwowego podatku dochodowego korzystają wszelkiego rodzaju wynagrodzenia, wypłacane na podstawie wymienionych wyżej rozporządzeń osobom, których stosunek służbowy w dziedzinie wynagrodzenia jest unormowany na podstawie powyższych rozporządzeń. Nie korzysta zatem ze zwolnienia od państwowego podatku dochodowego wynagrodzenie, wypłacane pracownikom kontraktowym, z uwagi na to, że wypłata wynagrodzenia opiera się na umowie prywatno-prawnej. Jeżeli pracownik państwowy obok wynagrodzenia pobieranego na podstawie wymienionych wyżej rozporządzeń pobiera ponadto ze Skarbu Państwa wynagrodzenie z tytułu umowy prywatno-prawnej o najem usług, to to ostatnie wynagrodzenie podlega państwowemu podatkowi dochodowemu.

Za wynagrodzenie wypłacane na podstawie wymienionych na wstępie rozporządzeń należy uważać: uposażenie zasadnicze, dodatki lokalne, dodatki funkcyjne, dodatki służbowe, zasiłki wyrównawcze, wszelkiego rodzaju inne dodatki, których wypłata opiera się na wymienionych na wstępie rozporządzeniach (dodatki reprezentacyjne i t. p.), wreszcie wszelkiego rodzaju zasiłki i nagrody pieniężne, wypłacane z funduszków wstawianych specjalnie na ten cel do preliminarza budżetowego.

Wynagrodzenia, otrzymywane za spełnienie czynności komisarzy w instytucjach kredytowych, przy giełdach w przedsiębiorstwach i t. p., jak również wynagrodzenia, otrzymywane za spełnianie czynności członków zarządu, rad nadzorczych oraz komisji rewizyjnych tudzież tym podobnych czynności, podlegają państwowemu podatkowi dochodowemu na ogólnych zasadach. Przy obliczaniu wysokości podatku dochodowego od tych wynagrodzeń nie należy brać pod uwagę wynagrodzenia wolnego od podatku dochodowego.

Wynagrodzeń wolnych od państwowego podatku dochodowego nie należy również brać pod uwagę przy ustalaniu różnicy z tytułu kumulacji uposażeń w myśl art. 112 a. ustawy o państwowym podatku dochodowym w brzmieniu art. 3 ustawy z dnia 7 listopada 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 771).

Wyjaśnienia zawarte w niniejszym okólniku mają odpowiednie zastosowanie do wynagrodzeń pracowników o charakterze publiczno-prawnym w monopolach państwowych oraz do wynagrodzeń funkcjonariuszów administracji lasów państwowych, wypłacanych na podstawie przepisów obowiązujących z dniem 1 lutego 1934 r.

Minister Skarbu: (—) *Wl. Zawadzki.*

4.

Mieszkania dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Okólnik Min. Spraw Wewnętrznych Nr. 25 z dnia 20 lutego 1934 r. Nr. S. S. 54/6/22 do wojewodów (wszystkich z wyjątkiem śląskiego) oraz Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy.

Wskutek zapytań PP. Wojewodów, czy wobec wątpliwości powstałych w związku z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663) należy od 1. lutego b. r. dostarczać nauczycielom publicznych szkół powszechnych mieszkań, a wzmian niedostarczonego mieszkania wypłacać dodatki mieszkaniowe — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P. komunikuje, iż w sprawie powyższej Pan Prezes Rady Ministrów w piśmie skierowanem do Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 53/6/1 z 29 stycznia 1934 r. wyjaśnił co następuje:

„Obowiązek gmin i obszarów dworskich dostarczania mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych względnie wypłacania im dodatków mieszkaniowych w razie niedostarczania mieszkań wynika z postanowień art. 11 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 roku w sprawie zmiany ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662).

Art 27 przytoczonego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych uchyla ustawę uposażeniową z dnia 9 października 1923 roku, która nie była podstawą do wypłacania nauczycielom publicznych szkół powszechnych dodatków mieszkaniowych i znosi wszystkie inne przepisy w sprawach unormowanych rozporządzeniem z dnia 28 października 1933 r.

Ponieważ przytoczone rozporządzenie o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych nie reguluje zupełnie dostarczania mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych, przeto przepisy art. 11 wspomnianej ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych nie zostały uchylone i obowiązują nadal.

Wobec tego wypłacanie dodatku mieszkaniowego dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych winno odbywać się nadal w wysokości i na zasadach określonych dla funkcjonariuszów państwowych w dniu wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych t. j. w dniu 1 kwietnia 1931 roku.

Zasady wypłacania i wysokość dodatków mieszkaniowych wypłaconych w dniu 1 kwietnia 1931 r. funkcjonariuszom państwowym normował okólnik Ministra Skarbu L. D. III. 3954/1 z dnia 22 grudnia 1928 r. w sprawie dodatku za mieszkanie i miesięcznych zasiłków.

Na zasadach wyrażonych we wspomnianym okólniku, odbywało się dotąd wypłacanie dodatków mieszkaniowych nauczycielom publicznych szkół powszechnych i na tych samych zasadach winno odbywać się nadal.

Przykład I. Nauczyciel publicznej szkoły powszechnej przy zaseregowaniu przeszedł z dawnej grupy VIII do nowej grupy IX. Dodatek mieszkaniowy winien otrzymywać nadal w wysokości, przewidzianej dla dawnej grupy uposażenia, a dodatek wyższy według dawnej VII grupy otrzyma dopiero po spełnieniu warunków, wymaganych przez ustawę uposażeniową z dnia 9 października 1923 r. do przejścia do dawnej grupy VII.

Przykład II. Nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, wdowiec z jednym dzieckiem, mający 16 lat służby nauczycielskiej w dniu 1 lutego 1934 r. pobiera dodatek mieszkaniowy dla rodzinnych według dawnej grupy VIII, w dniu 15 marca 1935 r. dziecko kończy 18 lat życia; od 1 kwietnia 1935 r. wymieniony nauczyciel winien otrzymywać dodatek dla samotnych, według dawnej grupy VIII.

Przesyłając powyższe do wiadomości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o wyjaśnienie, by nadzorowane przez Pana Wojewodę zarządy gminne i miejskie preliminowały w swych budżetach na rok 1934/35 odpowiednie sumy na dostarczenie mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych ewentualnie na wypłatę dodatku mieszkaniowego.

Przy preliminowaniu tych sum należy stosować się do następujących wytycznych:

a) art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3-go grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662) stanowi, że nauczyciel może nie przyjąć mieszkania, znajdującego się w budynku nieprzeznaczonym na cele szkolne, wskutek tego nieprzyjęcia powstaje dla gminy obowiązek wypłacania dodatku mieszkaniowego. Z uwagi na to, iż rozporządzenie powyższe nie określa, jakiego rodzaju ma to być budynek, a więc czy stanowiący własność gminy, czy też przez gminę na cele szkolne wynajęty, przeto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, iż nauczyciel nie może nie przyjąć mieszkania w budynku na cele szkolne przeznaczonym, o ile budynek ten zostanie uznany przez władzę szkolną za szkolny, bez względu na to, w jaki sposób gmina doszła do dysponowania tym budynkiem. O ileby przeto nauczyciel ofiarowanego mu w takim budynku mieszkania nie przyjął, gmina nie jest obowiązana płacić mu dodatku mieszkaniowego;

b) w razie otrzymania przez nauczyciela mieszkania w budynku przeznaczonym na cele szkolne, żona jego nauczycielka, żyjąca z nim we wspólności małżeńskiej, dodatku nie otrzymuje, gdyż korzysta z bezpłatnego mieszkania, dostarczonego przez gminę jej mężowi, z którym

zgodnie z postanowieniami prawa cywilnego obowiązana jest razem mieszkać. W tym wypadku mieszkanie pod względem wielkości winno odpowiadać warunkom rodzinnym nauczyciela i umożliwić prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego. O odpowiedności mieszkania rozstrzyga w razie sporu władza szkolna I instancji w porozumieniu z właściwym wydz. powiatowym. Przy uwzględnieniu wyżej podanych zastrzeżeń uważa się, że gmina dostarczyła małżonkom mieszkania wspólnego w budynku szkolnym. To samo ma miejsce i w tych wypadkach, jeżeli każde z małżonków pracuje w innej szkole, jednak w tej samej miejscowości. Gmina zostaje zwolnioną od obowiązku wypłacania dodatku żonie - nauczycielce, skoro dostarczyła mieszkania jej mężowi - nauczycielowi w budynku szkolnym, gdyż rozporządzenie mówi o „budynku przeznaczonym na cele szkolne” w ogólności, nie zastrzega zaś, że nauczyciel musi otrzymać mieszkanie w budynku szkoły, w której udziela nauki;

c) dodatek mieszkaniowy nie należy się nauczycielce, która zamieszkuje przy mężu również w przypadku, gdy mąż jest urzędnikiem państwowym lub pracownikiem samorządowym (biura, wydziału powiatowego, zarządu gminnego, miejskiego) i otrzymuje od Państwa lub związku samorządowego mieszkanie bezpłatne, względnie dodatek mieszkaniowy;

d) nauczyciele i nauczycielki, mieszkający w domach własnych, nie tracą prawa do dodatku mieszkaniowego, jednak odmowa przyjęcia mieszkania, odpowiadającego warunkom określonym w p. a) zwalnia gminę od obowiązku wypłacania tego dodatku;

e) dodatek mieszkaniowy nie należy się nauczycielowi, który, zajmując etat nauczyciela w pewnej gminie, nie pełni w niej faktycznie obowiązków nauczycielskich np. z powodu przydzielenia go przez władze do pracy administracyjnej, do pracy w szkołach zagranicą. Nauczyciel taki jednak, o ile utrzymuje rodzinę, zatrzymuje na przeciąg roku od opuszczenia gminy prawo do bezpłatnego korzystania dla swej rodziny z mieszkania dostarczonego mu uprzednio przez gminę. Nauczyciel przydzielony do pracy w szkole na terenie innej gminy otrzymuje bezpłatne mieszkanie, względnie dodatek mieszkaniowy od tej gminy, na terenie której faktycznie pracuje;

f) nauczyciele urlopowani celem dalszego zawodowego kształcenia się oraz nauczyciele, którzy otrzymali urlop dla poratowania zdrowia, nie tracą prawa do dodatku mieszkaniowego.

Podsekretarz Stanu (—) *Korsak*.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 29 z dnia 3-go marca 1934 r. (BP. 5092/34).

Nr I. 5611/34. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przesyła powyższy okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych do wiadomości i stosowania.

Okólnik ten należy również podać do wiadomości PP. Inspektorom Obwodów Szkolnych.

Dyrektor Biura Personalnego (—) *Jan T. Lipka*.

Dodatek służbowy nauczycieli p. o. kierowników publicznych szkół powszechnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 6 z dnia 13 stycznia 1934 r. (BP. 1702/34)

Na zapytanie jednego z kuratorów Ministerstwo wyjaśnia co następuje:

Jak wynika z treści p. 2 § 41 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19-go grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 781) dodatki przysługują osobom, które pełnią obowiązki służbowe, do których jest przywiązany dodatek służbowy.

Dodatek służbowy przywiązany jest więc nie do tytułu lecz do obowiązków służbowych i dlatego należy go wypłacać nauczycielom p. o. kierowników (nauczycielom kierującym 1-kl.) publicznych szkół powszechnych bez względu na to, czy są nauczycielami stałymi, czy tymczasowymi.

Ministerstwo zwraca uwagę, że prawo do dodatków służbowych, przysługuje wspomnianym nauczycielom dopiero po upływie co najmniej 2-ch miesięcy od czasu rozpoczęcia faktycznego pełnienia obowiązków służbowych, do których jest przywiązany dodatek służbowy i przy zastosowaniu przepisów pkt. b. art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663).

Przykład I. Nauczyciel publicznej szkoły powszechnej 15 czerwca 1933 r. otrzymał powierzenie pełnienia obowiązków kierownika 7-kl publicznej szkoły powszechnej i obowiązki te objął 16-go czerwca 1933 r. Prawo do dodatku służbowego przysługuje mu od dnia 1-go lutego 1934 r.

Przykład II. Nauczyciel publicznej szkoły powszechnej rozpoczął pełnienie obowiązków kierownika 4-kl. publicznej szkoły powszechnej w dniu 5-go lutego 1934 r. prawo do dodatku służbowego przysługuje mu od 1-go maja 1934 r.

Dyrektor Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 84 z dnia 12-go lutego 1934 r. (Nr. BP. 3571/34).

Wskutek powyższego wyjaśnienia Ministerstwa W. R. i O. P. należy sprawdzić, czy wszyscy nauczyciele, p. o. kierowników (względnie nauczyciele kierujący 1-kl) publicznych szkół powszechnych (szkół ćwiczeń), którzy pozostawali w służbie w dniu 1-go lutego 1934 r., rozpoczęli pełnienie obowiązków kierowniczych najpóźniej w dniu 1-go grudnia 1933 r., a w wypadku stwierdzenia objęcia tych obowiązków w czasie późniejszym (t. j. po dniu 1. grudnia 1933 r.) należy donieść o tem niezwłocznie Kuratorjum z wnioskiem o asygnowanie intersowanym nauczycielom przyznanego im dodatku służbowego dopiero po upływie 2-ch miesięcy, licząc od czasu faktycznego rozpoczęcia pełnienia funkcji kierowniczych.

Podobne wnioski należy przedkładać również w przyszłości przy każdym doniesieniu o dniu istotnego objęcia obowiązków kierowniczych przez nauczycieli, którym obowiązki te zostaną powierzone.

Również należy przedkładać wnioski o wstrzymanie wypłaty dodatków służbowych funkcjonariuszom, pobierającym te dodatki (kierownikom oraz nauczycielom p. o. kierowników publicznych szkół powszechnych (szkół ćwiczeń), kierownikom szkół specjalnych, kierownikom przedszkole, nauczycielom, powołanym do pracy instruktorskiej), w tych wypadkach, w których w myśl postanowień § 41 p. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19-go grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 781) następuje utrata prawa do pobierania tych dodatków, a więc w wypadkach przeniesienia odnośnego funkcjonariusza w stan nieczynny, rozpoczęcia urlopu bezpłatnego, zawieszenia w służbie, jak również w przypadku niespełniania z jakiegokolwiek powodu co najmniej przez dwa miesiące obowiązków służbowych, do których jest przywiązany dodatek służbowy.

Naczelnik Biura Personalnego: (—) *Dr. J. Weryński.*

6.

Zajęcie uposażenia służbowego.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 19 z dnia 17-go lutego 1934 r. (Nr. BP. 16054/33) w sprawie zajęcia należności z tytułu opłat szkolnych.

Nr. BP. 25677/34. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że uchwały egzekucyjne, opiewające na sumy należne od funkcjonariuszów państwowych prywatnym zakładom naukowym z tytułu opłat szkolnych za dzieci tychże funkcjonariuszów, uczęszczające do wspomnianych zakładów, nie mogą być skierowane na zajęcie sum należnych funkcjonariuszom od władz państwowych jako zwrot opłat szkolnych, gdyż do sum tych powstało prawo funkcjonariuszów dopiero po uprzednim dokonaniu przez nich opłat szkolnych w zakładzie prywatnym, na co wskazuje sam termin: „zwrot opłat szkolnych“.

Wobec powyższego uchwały egzekucyjne, skierowane na zajęcie uposażenia służbowego (wogóle) funkcjonariuszów, należy wykonać zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27-go października 1932 r. o prawie o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 803).

Dyrektor Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka w. r.*

7.

Egzamin na czeladnika.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 13 lutego 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 123) w porozumieniu z Ministrem W. R. i O. P. w sprawie zmiany przepisów, dotyczących egzaminu na czeladnika.

Na podstawie art. 157 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468)¹⁾ zarządza się co następuje:

¹⁾ Wymienione w niniejszym rozporządzeniu §§ ustawy o prawie przemysłowym są przedrukowane w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 506 — 509.

§ 1. Każda z komisji egzaminacyjnych, przewidzianych w art. 153 ust. 3 prawa przemysłowego, składa się z przewodniczącego i przynajmniej z trzech członków, w tem jednego delegata, wyznaczonego przez kuratorium właściwego okręgu szkolnego.

§ 2. Regulamin egzaminacyjny, przewidziany w art. 154 ust. 2 prawa przemysłowego, powinien zawierać przepis o posiadaniu przez kandydata elementarnych umiejętności czytania i pisania po polsku oraz rachowania i rysowania w granicach potrzeb danego zawodu. Szczegółowa instrukcja, wydana przez władzę szkolną, określać będzie skalę wymagań powyższych umiejętności.

Postępowanie komisji egzaminacyjnej, sposób egzaminowania i taksy egzaminacyjne ustala się regulaminami egzaminacyjnymi, które wydaje izba rzemieślnicza, a zatwierdza władza przemysłowa wojewódzka.

§ 3. Podanie o dopuszczenie do egzaminu przewidziane w art. 155 ust. 1 prawa przemysłowego, wnosi terminator lub pomocnik do izby rzemieślniczej. Do podania należy dołączyć świadectwo ukończenia nauki lub też świadectwo, stwierdzające przebyty czas nauki w rzemiośle, oraz zaświadczenie właściwej władzy szkolnej, stwierdzające, że w miejscowości, w której terminator odbywał naukę rzemiosła, nie było w okresie czasu odbywania terminu publicznej szkoły doksztalającej zawodowej, bądź zaświadczenie tejże władzy szkolnej, że terminator z powodu braku miejsca nie mógł uczęszczać do publicznej szkoły doksztalającej zawodowej w miejscowości, w której odbywał naukę, bądź wreszcie zaświadczenie wojewody, a w m. st. Warszawie — Komisarza Rządu, wydane po wysłuchaniu władzy szkolnej, że terminator z innej uzasadnionej przyczyny nie może okazać świadectwa szkolnego z ukończenia nauki w publicznej szkole doksztalającej zawodowej.

§ 4. Postanowienia niniejszego rozporządzenia odnoszą się do terminatorów, którzy nie mogą okazać świadectwa szkolnego z ukończenia nauki w publicznej szkole doksztalającej zawodowej z powodu braku takiej szkoły lub z powodu niemożności uczęszczania do niej dla braku miejsca albo z innej uzasadnionej przyczyny w miejscowości, w której terminator odbywał naukę rzemiosła.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i traci moc obowiązującą z dniem 31 grudnia 1935 r.

Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki.*

8.

Nauka o samorządzie.

Nr. BP. 3460/34. Ministerstwo pismem z dnia 16-go stycznia 1934 r. Nr. III. Hg. 57/34 wyjaśniło, że naukę o samorządzie należy zaliczyć do IV kategorii przedmiotów udzielanych w szkołach handlowych.

Organizacja szkół.

P. Kurator O. S. Lw. rozp. z dnia 14-go lutego 1934 r. Nr. I. 2023/34 nadał 7-klasowej koedukacyjnej publicznej szkole powszechnej w Janowie nazwę: „7-mio klasowa Publiczna Szkoła Powszechna Koedukacyjna im. Króla Jana III Sobieskiego w Janowie“.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 27-go stycznia 1934 r. Nr. I. 1326/34. nadał 7-klasowej publicznej szkole powszechnej męskiej w Sokalu nazwę: „7-mio klasowa Publiczna Szkoła Powszechna Męska im. ks. Biskupa Władysława Bandurskiego w Sokalu“.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 15-go lutego 1934 r. Nr. BP. 15533/33 przeniósł p. **Gustawa Mieczysława 2-im. Szulca**, Naczelnika Wydziału w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie, na równorzędne stanowisko do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 1-go lutego 1934 r. Nr. BP. 3084/34 przeniósł p. **Edmunda Pfaifera**, pozostającego w stanie nieczynnym Naczelnika Wydziału w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, w stan spoczynku.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował:

p. Tadeusza Krawca, praktykanta rachunkowego w Kuratorjum O. S. Lw. we Lwowie, sekretarzem rachunkowym w Kuratorjum O. S. Lw.

p. Jana Matheisa, praktykanta administracyjnego w Kuratorjum O. S. Lw. we Lwowie, sekretarzem administracyjnym w Kuratorjum O. S. Lw.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P.

rozp. z dnia 11-go grudnia 1933 r. Nr. BP. 18722/23 zamianował p. Jana Płatosą, kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Rubieżowicach, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny niżański; rozporządzeniem z dnia 23-go stycznia 1934 r. Nr. BP. 18473/33 przeniósł p. Mariana Nowaka, zastępcę inspektora szkolnego w Rawie Ruskiej, na równorzędne stanowisko podinspektora szkolnego w Inowrocławiu; rozporządzeniem z dnia 30-go listopada 1933 r. Nr. BP. 18593/33 przeniósł p. Michała Kulczyckiego inspektora szkolnego w Gródku Jagiellońskim, w stan nieczynny.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł w stan spoczynku: p. Antoniego Białowąsa, inspektora szkolnego w Kołomyi; p. Stanisława Bieniowskiego, inspektora szkolnego w Brodach; p. Stanisława Garlickiego, inspektora szkolnego w Horodence; p. Józefa Głowackiego, inspektora szkolnego w Złoczowie; p. Eugenjusza Mandyczewskiego, inspektora szkolnego w Kamionce Strumiłowej; p. Antoniego Samborskiego, pozostającego w stanie nieczynnym inspektora szkolnego w Zbarażu; p. Józefa Witkę, pozostającego w stanie nieczynnym inspektora szkolnego w Skafacie.

P. Kurator O. S. Lw. powierzył czynności instruktora oświatowego. p. Izyderowi Jabłońskiemu, nauczycielowi szkoły w Korolówce (Borszczów), przy inspektoracie Szkolnym w Czortkowie; p. Władysławowi Donigiewiczowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Czortkowie, przy Inspektoracie Szkolnym w Czortkowie; p. Józefowi Michalewiczowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Kałuszu, przy Inspektoracie Szkolnym w Przemyślu.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował p. Henryka Trojanowskiego sekretarzem w Inspektoracie Szkolnym w Jarosławiu.

P. Kurator O. S. Lw. przeniósł w stan spoczynku p. Teodora Krzyżanowskiego, pomocnika kanc. b. Rady Szkolnej Powiatowej w Buczaczu.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechnie.

M i a n o w a n i.

Inż. Abgarowicz Franciszek, nauczycielem Państwowej Szkoły Rolniczej w Miłocinie;

Balicki Jan, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 4 im. Konarskiego we Lwowie; Berlas Dawid, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 3 im. Czackiego we Lwowie;

dr. Gawel Władysław, nauczycielem seminarjum męskiego w Rzeszowie; Głogowski Piotr, nauczycielem gimnazjum XI we Lwowie.

Kisilewicz Władysław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Wolicy Komarowej (Sokal); Kozakówna Maria, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Bołochowie (Kałusz).

Łagan Jan, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Koenigsau (Drohobycz); Łatkowski Kazimierz, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Besku (Sanok); dr. Łodziak Marjan, nauczycielem szkoły zawodowej żeńskiej we Lwowie; Łukaszewicz Antoni, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Trzcieńcu (Mościska);

Marczakówna Franciszka S., kierowniczką 2-klasowej szkoły w Antoniówce (Zydaczów); Mykietiuks Nicefor, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Dobrotowie (Nadwórna);

Pilawski Teodor, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej im. Mickiewicza w Stanisławowie; Pobihuszko Filemon ks. dr., nauczycielem gimnazjum w Brzeżanach; Podkowa Jan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Kurzynie Średniej (Nisko);

Udałowicz Helena, kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 34 im. Staszica we Lwowie;

Wiche Edgar, nauczycielem seminarjum naucz. męskiego w Stanisławowie; Wiszniewska Maria, nauczycielką gimnazjum w Leżajsku.

P r z e n i e s i e n i.

Baraniecki Stefan, pozostający w stanie nieczynnym nauczyciel państwowego gimnazjum im. St. Wyspiańskiego w Mławie, do gimnazjum w Sanoku; Bodyński Adam, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Bieganowie,

powiatu nieszawskiego, do 2-klasowej szkoły w Berehach Dolnych (Lesko), Bogaczewicz Józef, nauczyciel gimnazjum w Rohatynie, do gimnazjum w Brodach;

Czarnańska Genowefa, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Żurawcach (Wołożyn), do 2-klasowej szkoły w Stubieńku (Przemyśl); Czuczkiwicz Klementyna, nauczycielka szkoły w Ustrzykach Dolnych, do 7-klasowej szkoły w Dobrzyniu (Rypin);

Deneczówna Janina, nauczycielka 7-klasowej w Skale (Borszczów), do 3-klasowej szkoły w Filipkowcach (Borszczów);

Filipska Natalja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Zaleszczykach Starych (Zaleszczyki), do 7-klasowej szkoły im. M. Konopnickiej w Stanisławowie;

Jankowska Janina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Worochcie (Nadwórna), do 2-klasowej szkoły w Celejowie (Kopyczyńce);

Klimkowa Marja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Lubli (Krosno), do 4-klasowej szkoły w Husakowie (Mościska); Kobl Kazimierz, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Młyniskach (Żydaczów), do 3-klasowej szkoły w Łyskowie (Żydaczów); Komorowska Stanisława, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Pustomytach (Lwów), do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Marcina we Lwowie;

Lewandowska Stanisława, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Mieczyszczowie (Brzeżany), do 3-klasowej szkoły w Pikulicach (Przemyśl);

Mleczkova Janina, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Wiercanach (Ropczyce), do 1-klasowej szkoły w Alifredówce (Tarnobrzeg);

Dr. Nartowski Wacław Franciszek, dyrektor gimnazjum im. I. Kraszewskiego w Białej Podlaskiej (a nie „nauczyciel” jak mylnie podano w Nr. 10 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r.), na stanowisko dyrektora I gimnazjum w Jarosławiu;

Olpińska Irena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Pawłowie (Radziechów), do 2-klasowej szkoły w Czyżykowie (Lwów); Opalek Mieczysław, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 11 we Lwowie, do 7-klasowej szkoły Nr. 8 we Lwowie;

Pańczuk Mikołaj, profesor gimnazjum z r. j. n. we Lwowie, do gimnazjum I we Lwowie; Partykówna Bronisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Chłopach (Rudki), do 7-klasowej szkoły w Horożannie Wielkiej (Rudki); Pawlukówna Bronisława, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Płonnej (Sanok), do szkoły w Przewrotem (Rzeszów);

Raczyńska Marja, nauczycielka szkoły w Mielnicy (Borszczów), do 7-klasowej szkoły męskiej im. Konarskiego w Tarnopolu; Radekova Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Podgaci (Mościska), do 3-klasowej szkoły w Płuhowie (Złoczów); Rewucki Franciszek, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Podłężu (Bochnia), do 7-klasowej szkoły w Dobromilu; Robak Karol, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Podwołoczyskach (Skałat), do 4-klasowej szkoły w Nienadówce (Kolbuszowa);

Sienkiewiczowa Zofja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Hanaczówce (Przemyślany), do 7-klasowej szkoły w Sokolnikach (Lwów); Dr. Stabryło Władysław, nauczyciel gimnazjum I w Stryju, do gimnazjum VI we Lwowie; Śliwiński Zygmunt, prowizoryczny inspektor szkolny w Nadwórnej, na stanowisko kierownika 7-klasowej szkoły w Stojanowie (Radziechów).

Tendajowa Ludwika, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Hutwinie (Kostopol), do 7-klasowej szkoły Nr. 50 we Lwowie; Turczyński Bohdan.

nauczyciel 7-klasowej szkoły w Łunińcu (Łuniniec), do 4-klasowej szkoły w Podhorodcach (Stryj); Tymczyszyn Józef, kierownik 4-klasowej szkoły w Horozannie Wielkiej (Rudki), do 4-klasowej szkoły w Chiszewicach (Rudki);

Dr. Wolańczyk Marjan, nauczyciel gimnazjum XI we Lwowie, do gimnazjum im. A. Mickiewicza w Próżanie;

Ks. dr. Zaleski Michał, profesor gimnazjum w Brzeżanach, do filii gimnazjum z r. j. n. we Lwowie.

Przydzieleni. Dr. Łodziak Marjan, nauczyciel szkoły zawodowej żeńskiej we Lwowie, do Szkoły Ekonomiczno - Handlowej we Lwowie.

Przeniesieni w stan nieczynny. Dzikiewicz Włodzimierz, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej w Brodach;

Smiskiewiczówna Michalina, kierowniczka 7-klasowej szkoły w Monasterzyskach (Buczacz).

Spensjonowani.

Adrianowicz Włodzimierz, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. we Lwowie;

Babikowa Stefania, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Bilczu (Drohobycz); Baumanówna Marja, nauczycielka szkoły żeńskiej w Przeworsku; Berezowski Władysław, kierownik 7-klasowej szkoły w Szczercu (Lwów); Blaschke Ignacy, nauczyciel gimnazjum w Złoczowie; Bobanycz Eufrozyna, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Synowódzku Niżnem (Stryj).

Dr. Chodowicki Bazyli, pozostający w stanie nieczynnym, dyrektor gimnazjum I we Lwowie;

Gottwaldówna Bolesława, nauczycielka szkół specjalnych przydzielona do Zakładu Głuchoniemych we Lwowie;

Janikowska Anna, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Żółkwi; Jaroszewski Bolesław, kierownik 3-klasowej szkoły w Cieplicach Górnych (Jarosław); Jastrzębska Katarzyna, nauczycielka w Zrotowicach (Przemysł); Jaworska Stefania, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Siemikowcach (Stanisławów);

Kamera Alojzy, kierownik 3-klasowej szkoły w Podjarkowie (Bóbrka); Killar Jan, profesor gimnazjum w Sanoku; Krasijówna Anna, pozostająca w stanie nieczynnym nauczycielka szkoły w Duninowie (Zaleszczyki); Kulczycki Zenon, kierownik 2-klasowej szkoły w Kołbajowcach (Rudki); Kulpa Tadeusz, kierownik szkoły w Korzelicach (Przemysłany);

Lewicka Józefa, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Chyrowie (Sambor);

Dr. Łukianowicz Denys, dyrektor gimnazjum z r. j. n. we Lwowie;

Majewski Grzegorz, kierownik 4-klasowej szkoły w Bilce Szlacheckiej (Lwów); Markiewiczowa Stefania, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Tyśmieniczanych (Stanisławów); Markiewski Jan, kierownik 6-klasowej szkoły w Monastercu; **Matuszewski Stanisław**, pozostający w stanie nieczynnym dyrektor gimnazjum w Czortkowie; **Medyński Aleksander**, profesor gimnazjum IX we Lwowie; **Mendrala Stanisław**, pozostający w stanie nieczynnym dyrektor gimnazjum w Tłumaczu; Mikołajewicz Jan, nau-

czyciel 2-klasowej szkoły w Hinowicach (Brzeżany); **Missona Kazimierz**, pozostający w stanie nieczynnym dyrektor gimnazjum w Trembowli; Mossowa Klementyna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Dołhem (Stryj); Mryczko Szymon, kierownik szkoły w Berezce (Lesko);

Nalborczyk Jan, profesor, kierownik Wydziału Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego Szkoły Technicznej we Lwowie;

Peleński Józef, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Żółkwi; Pełypyszyn Mikołaj, kierownik 2-klasowej szkoły w Niżniowie Dolnym (Dolina); Platzker Hinda Lea, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Łyścu (Stanisławów); Pudełko Edmund, profesor gimnazjum w Krośnie;

Reiter Edward, dyrektor gimnazjum w Brzeżanach; Reutt Marja, kierowniczką 7-klasowej szkoły żeń. Nr. 35 im. Kl. Tańskiej we Lwowie;

Serednicka Karolina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Horodence; Sojkowa Katarzyna, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Żohatynie (Dobromil); Stepan Leontyna, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Polanie (Lwów);

Dr. Thullie Kazimierz, pozostający w stanie nieczynnym profesor gimn. VIII we Lwowie; Tylawska Józefa, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Konarskiego w Przemyślu; Tylawska Marja, kierowniczką 7-klasowej szkoły w Jaworowie;

Urban Jan, kierownik 4-klasowej szkoły w Bratkowicach (Rzeszów);

Waltoś Ferdynand, nauczyciel szkoły im. St. Staszica we Lwowie;

Weber Stanisław, pozostający w stanie nieczynnym dyrektor seminarjum w Czortkowie; Wiślocki Jan, kierownik 7-klasowej szkoły w Chyrowie (Sambor);

Ziemlik Stanisław, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Odrzechowej (Sanok).

Zwolnieni ze służby. Dr. Ingarden Roman Witold, profesor gimnazjum II we Lwowie.

Zmarli.

Rottenstreich Fischl, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Bursztynie (Rohatyn), zmarł dnia 19-go listopada 1933 r. w 60 roku życia, a 36 roku służby nauczycielskiej.

Zawadowski Józef, kierownik 2-klasowej szkoły w Szeparowcach (Kołomyja), zmarł dnia 18-go października 1933 r. w 58 roku życia, a 35 roku służby nauczycielskiej.

Zapolska Marja, nauczycielka 6-klasowej szkoły im. Szewczenki w Borysławiu, zmarła dnia 6-go grudnia 1933 r. w 25 roku życia, a 4 roku służby nauczycielskiej.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Sto- pień orga- niza- cyjny	Charakter (męska żeńską, koedu- kacyjną)	Na- zwa im	Język wy- kła- dowy	Do użytku kierownika		Uwaga
							mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	grunt o ob- sza- rze	
s z k o ł y									
1	Brody	Podkamień	7 kl.	koed.	—	polski	3 ubik.	30 mg	
1	Dolina	Jasienowice	3 "	"	—	ruski	4 "	2 mg	Konkurs 3-ci
1	Dronobycz	Rabczyce	3 "	"	—	"	3 "	2 mg	Konkurs 2-gi
2	"	Lisznia	5 "	"	im. T. Ho- łowski	pol.-r.	3 "	2 mg	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Gródek Jagiell.	Gródek Jagiell.	7 "	męska	kr. Wł. Jagielli	polski	—	—	
1	Kamion. Stramił.	Sielec-Bieńków	4 "	koed.	—	pol.-r.	—	1 mg	Konkurs 2-gi
1	Kosów	Rybno	2 "	"	—	"	3 "	0.9 ha	"
1	Mościska	Sądowa Wisznia	7 "	"	—	"	—	—	
2	"	Sokola	3 "	"	—	"	3 ubik.	2 mg	
3	"	Mościska	7 "	żeńską	im. kr. Jadwigi	polski	4 "	—	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wносить drogą służbową w terminie do 15-go maja 1934.

Ogłoszenia.

Karty indywidualne.

Na liczne zapytania, czy przesłany przez nas wzór Karty Indywidualnej jest obowiązujący, komunikujemy, że nie jest obowiązujący i nie ma aprobaty Ministerstwa W. R. i O. P., ponieważ z powodu wielkiej ilości rubryk wymaga przy ich wypełnianiu fachowej pomocy psychologa szkolnego.

Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych.

Muzeum Oświaty.

Muzeum Oświaty i Wychowania Ministerstwa W. R. i O. P. prosi wszystkich Opiekunów redakcyj czasopism, wydawanych przez młodzież szkolną, o stałe darmowe przysyłanie swego czasopisma pod adresem: Muzeum Oświaty, Warszawa, Hoża 88 i zgóry dziękuje za tę współpracę przy tworzeniu zbiorów muzealnych.

Warszawa 15 lutego 1934 r. Nr. 98. P. 120/34.

Kierownik Muzeum: (—) *Prof. T. Benni.*

Zaopatrzenie członków organizacji Przystosobienia Wojskowego.

Nr. O. 3078/34. W związku z okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 4 września 1930 Nr. I. W. F. 5410/30 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1930, str. 567) podaje się do wiadomości, iż art. 2, ust. 2, lit. b. ustawy z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 238) o zaopatrzeniu inwalidzkim, w brzmieniu art. 1, p. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 669) w sprawie zmiany ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim, otrzymał brzmienie następujące: „Za inwalidów wojskowych uważa się członków organizacji Przystosobienia Wojskowego, którzy doznali uszkodzenia zdrowia z powodu choroby lub kalectwa, jeżeli to uszkodzenie zdrowia spowodowało utratę zdolności zarobkowej i zostało nabyte wskutek urazu, doznanego w czasie zajęć wojskowych, spełnianych na zarządzenie i pod nadzorem instruktora Przystosobienia Wojskowego, powołanego do tego przez władze wojskowe“.

Według brzmienia art. 29, ust. 1, powołanej ustawy roszczenie do zaopatrzenia z ustawy inwalidzkiej muszą być zgłoszone pod rygorem utraty prawa przez członków organizacji Przystosobienia Wojskowego w ciągu jednego roku od daty wypadku, który spowodował uszkodzenie zdrowia.

Kurator Okręgu Szkolnego: *J. Gadomski.* wr.

Zbiórka na Fundusz Obrony Morskiej.

Nr. O. 3316/34. Ministerstwo W. R. i O. P., uwzględniając prośbę Zarządu Funduszu Obrony Morskiej przy Lidze Morskiej i Kolonjalnej (Warszawa, ul. Widok 10), pismem z dnia 5 lutego 1934 r. Nr. I. Pol. 285/34 wyraziło zgodę na skierowanie apelu do personelu we wszystkich podległych Ministrowi W. R. i O. P. urzędach i instytucjach o dobrowolne składanie ofiar na Fundusz Obrony Morskiej oraz na potrącanie przy wypłacie poborów przez płatników zadeklarowanych dobrowolnych składek.

Ministerstwo podkreśliło zarazem, że składki — zgodnie z życzeniem Funduszu Obrony Morskiej — winny być najzupełniej dobrowolne, przyczem niezadeklarowanie składki przez poszczególnych pracowników nie może pociągać za sobą żadnych konsekwencji służbowych.

Ulgi kolejowe dla wycieczek szkolnych.

Nr. O-5505/34. Ministerstwo Komunikacji pismami z dnia 1 lutego 1934 r. Nr. Hou - 116 i z dnia 8 lutego 1934 r. Nr. Hou - 116/2 zawiadomiło wszystkie dyrekcje okręgowe kolei państwowych, że z ważnością do 31 grudnia 1934 r. opłatę w wysokości połowy opłat ulgowych, (wskazanych w tabeli szóstej załącznika do TOBE), należy pobierać przy wszystkich zbiorowych wycieczkach uczniów szkół średnich i powszechnych, oraz przejazdach dzieci na kolonie, a więc także i wtedy, gdy uczniowie (dzieci w wieku do 18 lat) przekroczyli 10 rok życia.

Za przejazdy zaś wycieczek wyżej wspomnianych i dzieci na kolonie kolejami wąskotorowymi opłaty należy pobierać według taryfy normalnej P. P. Z. W. z zastosowaniem 75% zniżki.

Powyższe ulgi należy także stosować przy zbiorowych wycieczkach wychowawców szkół średnich i powszechnych, nie mających praw zakładów naukowych państwowych, za poparciem przełożonej władzy państwowej.

Poza tem z wymienionej ulgi mogą korzystać również towarzyszący wspomnianym wycieczkom nauczyciele i inne osoby, jadące w charakterze nadzorczym. To samo dotyczy przejazdów dzieci na kolonie.

Przypadającą do pobrania opłatę za jedną osobę, (połowę opłaty według tabeli szóstej), należy zaokrąglić wzwyż do najbliższej liczby podzielonej przez 5.

O powyższem zawiadamia się Dyrekcje i Kierownictwa szkół na polecenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5 marca 1934 r. Nr. I. Praw. 2540/22/34.

Konkurs na studia w Instytucie Pedagogiki Specjalnej w r. 1934/35.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 111/34 z dnia 27-go lutego 1934 r. (Nr. I. 4144/34) do inspektoratów szkolnych¹⁾.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 13 lutego b. r. Nr. II. P. 11451/33 ogołosiło konkurs na studia w Instytucie Pedagogiki Specjalnej, przygotowującym nauczycieli do pracy w szkołach specjalnych dla dzieci anormalnych: głuchoniemych, niewidomych, umysłowo upośledzonych i moralnie zaniedbanych.

O przyjęcie do Instytutu mogą się ubiegać ustaleniu nauczyciele publicznych szkół powszechnych, posiadający: 1) pełne kwalifikacje nauczycielskie, 2) najwyżej 35 lat życia, 3) dobrą opinię o pracy.

Kandydaci po ukończeniu kursu będą obowiązani do pracy nauczycielskiej w szkołach specjalnych, wskazanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. przynajmniej w ciągu trzech lat.

Nauczyciele, korzystający z płatnego urlopu dla studjów, którzy po ukończeniu studiów nie wywiążą się z własnej winy z przyjętego obowiązku 3-letniej pracy w szkołach specjalnych, będą obowiązani do zwrotu rocznego uposażenia.

Pierwszeństwo w przyjęciu na studia w Instytucie mają nauczyciele, posiadający znajomość jednego z obcych języków oraz ci, którzy odbyli praktykę nauczycielską w szkołach specjalnych.

¹⁾ Rozesłany również w osobnych odbitkach.

Podania do Ministerstwa W. R. i O. P. o przyjęcie do Instytutu należy wносить w drodze służbowej najpóźniej do dnia 1 kwietnia 1934 r. dołączając do nich: 1) własnoręczny opis życia i pracy dotychczasowej, 2) metrykę urodzenia, 3) dokumenty, stwierdzające czas i rodzaj pracy oraz opinię o pracy, 4) świadectwa z odbytych studiów w oryginałach, 5) dwie nienaklejone fotografie z własnoręcznym, czytelnym podpisem.

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy wyciąg z wykazu stanu służby i kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinię o kandydacie. W podaniu winien kandydat wyraźnie określić, w jakim kierunku zamierza specjalizować się w związku z 4-ema działami, podanymi w 1-ym ustępie niniejszego konkursu.

O ostatecznem przyjęciu do Instytutu decydować będzie kolokwjum, które odbędzie się dnia 20 czerwca 1934 r. (godz. 8 rano) w Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (Al. Ujazdowskie 20), a polegające na pracy pisemnej i zreferowaniu przez kandydata jednej ze wskazanych poniżej książek (stosownie do wyboru przez kandydata): 1) *Binet A.* Pojęcia nowocześnie o dzieciach. Przekład M. Szymanowskiej, Warszawa, „Nasza Księgarnia” 1928 r. 2) *Rowid H.* Szkoła twórcza. Gebethner i Wolff. 1926. 3) *Devey J.* Szkoła a dziecko. Warszawa, Książnica Atlas (bez daty). 4) *Karpowicz St.* Wybór pism. Warszawa, Nasza Księgarnia, 1929.

Jednocześnie przy kolokwjum tem kandydaci będą obowiązani wykazać się, znajomością anatomji i fizjologii człowieka w zakresie podręcznika J. Sosnowskiego.

Kandydaci dopuszczeni do egzaminu wstępnego poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan ich zdrowia pozwoli im na studia.

Kandydaci, których egzamin wypadnie pomyślnie, będą przyjęci do Instytutu, o czem nastąpi osobne zawiadomienie w ciągu miesiąca lipca.

Wobec ograniczenia liczby urlopów płatnych na studia, kandydaci zechcą zaznaczyć w podaniach, czy reflektują na otrzymanie na studia urlopu za zwrotem kosztów zastępstwa (bez rozłożenia na raty), względnie bezpłatnego.

Podania kandydatów Inspektoraty Szkolne prześlą do Kuratorjum do dnia 12-go kwietnia 1934 r.

Treść niniejszego okólnika należy podać do wiadomości zainteresowanych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *J. Gadomski.* wr.

Gminy.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozporządzeniem z dnia 19 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 258, poz. 116) zaliczyło gminę Chorostków, w powiecie kopyczyńskim, województwie tarnopolskiem, do rzędu miast, rozciągając na nią moc ustawy z dnia 13 marca 1889 r. (Dz. u. kr. Nr. 24) ze zmianami, wynikającymi z ustaw późniejszych, oraz ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294).

Komisja Dyscyplinarna dla urzędników i niższych funkcjonariuszów.

P. Minister W. R. i O. P. rozp. z dnia 15 stycznia 1934. Nr. B. P. 19736/33 powołał na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 października 1932 r. o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonariuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 790) p. Marjana Galasiewicza, radcę Kuratorjum O. S. Lw., na przewodniczącego, p. Stanisława Lasotę, referendarza, na zastępcę przewodniczącego oraz p. Czesława Zaleskiego, okręgowego wizytatora szkół, p. Stanisława Chruściela, prow. zastępcę inspektora szkolnego we Lwowie, p. Wawrzyńca Furmankiewicza, inspektora szkolnego we Lwowie, p. Mieczysława Markła, sekretarza, na członków Komisji Dyscyplinarnej przy Kuratorjum O. S. Lw. dla urzędników i niższych funkcjonariuszów, pełniących służbę w Kuratorjum O. S. Lw. oraz władzach i szkołach podległych.

Komisja egzaminacyjna dla naucz. szkół pow.

P. Kurator O. S. Lw. rozp. z dnia 27 stycznia 1934 r. Nr. I. 1822/34 zamianował p. Zygmunta Wacykiewicza, nauczyciela Państw. Seminarjum Naucz. Męskiego w Czortkowie, na resztę okresu egzaminacyjnego 1932/1934 członkiem Państwowej Komisji 7 Egzaminacyjnej w Czortkowie (rejon II).

Państwowa Centralna Biblioteka Pedagogiczna we Lwowie.

Spis nowonabytych książek.

<i>Adler Alfred.</i> Der Sinn des Lebens. Leipzig. 1933.	7055
<i>Adler Alfred.</i> Znajomość człowieka. Charakter. Stanisławów. 1933.	7052
<i>Brinkmann O.</i> Das Erzählen in einer Dorfgemeinschaft. Münster u. Westf. 1933 r.	7068
<i>Buddenbrock W.</i> Świat zmysłów. Warszawa. 1934.	7078
<i>Deisinger J., R. Bezanek.</i> Beobachte und versuche. Wien. 1933.	7088
<i>Demoll R. Dr.</i> Instinkt und Erziehung. München.	7065
<i>Döring W. O.</i> Praxis der Schülersauslese. Wien. 1930.	7081
<i>Dryjski A.</i> Zagadnienia seksualizmu dzieci i młodzieży szkolnej. Warszawa. 1934 r.	7070
<i>Duchowski A., S. Ziemecki.</i> Przyroda nieożywiona. Wilno. 1933.	7063
<i>Dunin - Borkowski St.</i> Miniaturen erzieherischer Kunst. Berlin - Bonn. 1929.	7067
<i>Frostig J.</i> Psychiatria. 2 tomy. Lwów. 1934.	7077
<i>Giese F.</i> Psychologie. Halle a. d. S. 1933.	7057
<i>Gnoińska H.</i> Obchody i uroczystości szkolne. Warszawa 1934.	7061
<i>Grzywak - Kaczyńska M.</i> Testy i normy do użytku szkół powszechnych. Warszawa. 1933.	7062
<i>Jahn E., Adler A.</i> Religion und Individualpsychologie. Wien. 1933.	7056
<i>Karon Jerzy.</i> Rola wychowawcy w samorządzie szkoły. Warszawa. 1933.	7059
<i>Kenner A.</i> Aus alter und neuer Zeit. Wien. 1933.	7089
<i>Kleiner J. Dr.</i> Mickiewicz. Tom I. Lwów. 1934.	7093
<i>Köhler E.</i> Entwicklungsgemässer Schaffensunterricht. Wien. 1932.	7085
<i>Langer-Legrün.</i> Handbuch für den Anfangsunterricht. Wien. 1926.	7079
<i>List J., Straus F.</i> Schau die Heimat. Wien. 1933.	7090

<i>Linke K.</i> Wie ich richtig erzähle? Wien. 1934.	7091
<i>Linke K.</i> Deutsche Sprachkunde für Schulen. Wien. 1934.	7092
<i>Neurath Otto.</i> Bildstatistik in der Schule nach Wiener Methode. Wien. 1934.	7080
O znaczeniu pożyczki narodowej.	7071
<i>Pietrusiewicz St.</i> Naukowa organizacja pracy w zastosowaniu do pracy w klasach starszych. W. 1934.	7069
<i>Rada M.</i> Das reifende Proletariermädchen. Wien. 1931.	7083
<i>Rothe R.</i> Basteln, Bauen und Formen. Wien. 1933.	7084
<i>Rudniański S.</i> Technologia pracy umysłowej. Warszawa. 1933.	7093
<i>Schohaus W.</i> Schatten über der Schule. Zürich. 1933.	7054
<i>Schweitzer E. Dr.</i> Die Ursachen der Kriminalität und der Verwahrlosung bei Kindern. Langensalze. 1933.	7058
<i>Schulze-Soelde W.</i> Paedagogische Untersuchungen. Breslau. 1930.	7048
<i>Sobolski K. Dr.</i> Na marginesie łącznego nauczania. Lwów. 1934.	7094
<i>Striemer A.</i> Der Industriearbeiter. Breslau. 1933.	7051
<i>Szukiwicz Maciej.</i> W sprawie nauczania języka ojczystego. Kraków. 1933.	7072
<i>Trzeciak Paulina.</i> Wzory lekcji z przyrody żywej. Kraków 1933	7076
<i>Wickes T. G.</i> Analyse der Kindesseele. Stuttgart. 1931.	7049
<i>Zahn-Harnack A.</i> Die arbeitende Frau. Breslau. 1934.	7050
<i>Zdrojewski E. Dr.</i> Szkolnictwo polskie w Niemczech. Warszawa. 1934.	7074
<i>Życzyński H.</i> Problemy wersyfikacji Polskiej. Lublin. 1934.	7075

Książki, Czasopisma.

W XV-lecie Niepodległości.

Pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27 stycznia 1934 r. Nr. 1. Pr. 73/34.

Ministerstwo zwraca uwagę Dyrekcji i Nauczycieli szkół wszelkich typów na wydaną nakładem Głównej Księgarni Wojskowej w Warszawie książkę p. t. „W XV-lecie Niepodległości“, stanowiącą dokument o dużej doniosłości historycznej. Wydawnictwo to obejmuje piętnaście artykułów — przemówień, ujmujących syntetycznie dorobek Polski w ciągu lat piętnastu, a opracowany przez sterników navy państwowej z Panem Prezydentem I. Mościckim i Panem Premierem J. Jędrzejewiczem na czele. Czytelnik znajdzie w przemówieniach tych, uwydatniających współczesną myśl państwową polską, odzwierciedlenie wysiłku narodu w jego dążeniu ku lepszej przyszłości.

Książka powinna się znaleźć zarówno w rękach nauczycieli szkół wszelkich typów i starszej młodzieży, jak i urzędników państwowych, zajętych w administracji szkolnej.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

Nr. O. 2649/34. Podając powyższe do wiadomości proszę PP. Dyrektorów, Inspektorów Szkolnych i Urzędników o zainteresowanie się tem wydawnictwem.

PP. Dyrektorzy i Inspektorzy Szkolni zwrócą uwagę na to wydawnictwo podległych Im Nauczycielom i Urzędnikom.

Kurator Okręgu Szkolnego: *J. Gadomski.* wr.

Wydawnictwa Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych.

Ministerstwo W. R. i O. P. zatwierdziło względnie uznało za dozwolone do użytku szkolnego następujące książki wyszłe nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie (ulica Kurkowa Nr. 21):

Heimatkunde. Ein Arbeitsbuch für den Anfangsunterricht in der Erdkunde für Schulen mit deutscher Unterrichtssprache in Polen nach E. Romer u. M. Polaczkówna, jako podręcznik tymczasowo dozwolony dla szkół z niemieckim językiem nauczania.

Szalay Groele W. Milusińscy. Biblioteka szkoły powszechnej, jako książkę do bibliotek szkolnych dla dzieci od lat 7—9.

Tauber M. i Waingarten J. Żydzi. Biblioteka Szkoły Powszechnej, jako książkę do bibliotek szkolnych.

Papée Fr. Lwów, Biblioteka powszechna. Nr. 11., jako książkę do bibliotek szkolnych dla dzieci powyżej lat dziesięciu.

Papée St. Wielkopolska. Wczoraj i dziś, jako książkę do bibliotek szkolnych dla nauczycieli oraz dla starszej młodzieży.

Nayder M. Mikołaj Kopernik. Biblioteka szkoły powszechnej. Z cyklu: Co daliśmy ludzkości. Nr. 34, jako książkę do bibliotek szkolnych dla uczniów wyższych klas szkół powszechnych.

Szerbowski H. Boje o Polskę Marszałka Józefa Piłsudskiego, jako książkę do bibliotek szkolnych dla uczniów szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących do lat 12-tu.

Szumner - Szermentowski E. M. Litwa. Biblioteka Szkoły Powszechnej. Nr. 25., jako książkę do bibliotek szkolnych dla uczniów szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących od lat 11-tu.

Jaworska M. Marszałek Foch. Biblioteka Szkoły Powszechnej. Nr. 35., jako książeczkę do bibliotek szkolnych dla uczniów szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących od lat 12-tu.

Mayzner T. Mój śpiewnik. 16 pieśni dla dzieci na jeden głos, jako książkę pomocniczą dla nauczycieli szkół powszechnych oraz jako książkę pomocniczą dozwoloną dla uczniów tychże szkół, począwszy od klasy trzeciej.

Kowalski J. i Golias M. Puer Romanus. Czytanki łacińskie dla klasy I-szej gimnazjów ogólnokształcących, jako podręcznik dozwolony do użytku szkolnego dla uczniów I klasy gimnazjum.

Formy bielizny i ubrań.

Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości, że nakładem Stowarzyszenia Służba Obywatelska wyszedł p. t. *Formy bielizny i ubrań*, nowy, pierwszy tego rodzaju u nas, podręcznik do zajęć praktycznych w kl. V, VI i VII szkół powszechnych, opracowany i wydany staraniem nauczycielek szkół zawodowych, zorganizowanych w stowarzyszeniu Służba Obywatelska.

Podręcznik ten został zaaprobowany przez Ministerstwo W. R. i O. P. jako wydawnictwo pomocnicze dla nauczycielek szkół powszechnych (Min. W. R. i O. P. z dn. 13 I, 1934 Nr. 4259/33).

Cena zł. 2.50, do nabycia w Kole S. S. O. Lwów, ul. Zielona 8.

16 pieśni.

Nakładem Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego został wydany śpiewnik p. t. 16 pieśni, zawierający pomiędzy innymi kilka pieśni niedrukowanych dotychczas w żadnym śpiewniku.

Na prośbę Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego zwraca się uwagę Ogółu Nauczycielstwa na to wydawnictwo, celem ewentualnego zainteresowania się.

Książki nadesłane.

Wincenty Sierakowski, profesor semin. naucz. w Łucku, ul. Szopena 3. O życiu i dziełach Hugona Kollåtaja. Nakładem autora. Łuck. 1934.

Jan Sokołowski. Odrabianie lekcji w szkole powszechnej. (Na podstawie ankiety). Poznań 1933. Nakładem „Przyjaciela Szkoły“, Dwutygodnika Nauczycielstwa Polskiego.

Ruchliwy dwutygodnik nauczycielski „Przyjaciel Szkoły“ rozpoczął wydawanie obszerniejszych referatów z dziedziny wychowania i nauczania, w osobnej serii broszur pod nazwą „Biblioteka Pedagogiczna Przyjaciela Szkoły“.

Pierwszy taki tomik ukazał się właśnie. Jest to monograficzne ujęcie sprawy odrabiania lekcji, zagadnienia, które zainteresuje i nauczycieli i rodziców. Cena broszury, objętości 47 stron, zł 1,20.

Dr. Fr. Tomanek. Wartość wychowawcza rachunkowości. Wydawnictwo Związku Księgowych w Polsce. 1933 r.

Dr. Fr. Tomanek. Organizacja pracy w szkole zawodowej. Wydano w 25-tą rocznicę założenia T. S. H. we Lwowie z słowem wstępnym prezesa Towarzystwa dr. J. Poratyńskiego. Wydawnictwo Towarzystwa Szkoły Handlowej we Lwowie. 1932 r.

Dr. Fr. Tomanek. Zarys metodyki nauczania rachunkowości podwójnej. Stenograficzne streszczenie 8 wykładów wygłoszonych na kursach wyższej rachunkowości dla buchalterów w Warszawie. Nakład Polskiego Związku Zawodowego Buchalterów - rzeczoznawców, buchalterów - bilansistów i ich pomocników w Rzpltej Polskiej. Warszawa (Śto Krzyska 17) 1933 r.

Zofja Kossak - Szczucka. Szukajcie przyjaciół. (Na zlocie skautów całego świata w Gödöllö). Ilustrował Władysław Czarnecki. Nakładem „Na Tropie“.

S. Razwiłowska. Indywidualizm w zespole. Co można zrobić dla dziecka bez rewolucji w szkole. Skład główny w „Naszej Księgarni“ Sp. akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego. Warszawa 1933 r.

Wł. Semkowicz. Rzeczpospolita Polska w dobie królów obieralnych. Stan polityczny z czasów króla Stefana Batorego (1582) z uwzględnieniem późniejszych zmian terytorjalnych do r. 1770.

Mapa przedstawia obraz Polski w epoce jej największej potęgi mocarstwowej za króla Stefana Batorego (1582), dając jednak możliwość śledzenia rozwoju jej granic politycznych w ciągu całego okresu królów elekcyjnych, aż do przedednia rozbiorów. Pomimo bogactwa szczegółów mapa jest zupełnie przejrzysta, nadając się do użytku zarówno w szkole jak i przy prywatnej lekturze historycznej. Zastąpi ona wyczerpaną już od szeregu lat podręczną mapę „Polski z r. 1771“ tegoż autora.

E. Romer i T. Szumowski. Polska, mapa fizyczna.

Mapa ta przeznaczona jest do nauki geografii przedewszystkiem w kl. V i VII szkoły powszechnej. Pod względem graficznym położono duży nacisk na prostotę informacji, generalizując z jednej strony wszystkie wniesione w mapę szczegóły nieledwie do schematu, z drugiej strony zaś dobierając znaki i barwy wyraźne czy też intensywne a łatwe do zidentyfikowania.

Cena egzemplarza niepodklejanego zł 4.80.

Josef Ponten. Der Meister. Novelle. Wstępem i przypisami zaopatrzył H. Sternbach. Z 14. ilustracjami (Biblioteczka niemiecka. Serja II. Tomik 41).

Idąc po myśli postulatów nowego programu i zgodnie z duchem współczesnej pedagogiki i dydaktyki wydała ostatnio Książnica - Atlas jedną z najdoskonalszych nowel J. Pontena: Der Meister. Zwięzłe ujęty wstęp wprowadza czytelnika w życie i twórczość poety, ułatwia mu zrozumienie kulturalnego podłoża akcji (pod względem językowym i myślowym) i pobudza do zastanawiania się nad poszczególnymi problemami i — co niemniej ważne — do omówienia o nich. „Der Meister“ jest lekturą nie tylko w wysokim stopniu zajmującą, lecz także wielce wartościową i pożyteczną.

Zenon Klemensiewicz. Opieka rodziny nad mową dziecka. Biblioteka „Współpraca domu i szkoły w dziele wychowania młodzieży“ Nr. 10.

W sposób przystępny daje autor szereg wskazówek i rad praktycznych, jak należy pracować nad przyswojeniem dziecku poprawnej wymowy, jak wzbogacać jego słownik, jak wyrabiać w niem wrażliwość na formalną poprawność gramatyczną, jak wreszcie kształcić zdolność poprawnego, rzeczowego, pełnego i możliwie pięknego ciągłego wypowiedzenia się.

Prof. Hessen. Pedagogika i szkolnictwo w Rosji Sowieckiej. (Biblij. Przekładów Dzieł Pedag. tom 24).

Książka prof. Hessena, przedstawiająca w obiektywnym świetle historyczny przebieg rewolucji szkolnej, a ściślej mówiąc, trzech rewolucyj, jakie przeżyła szkoła sowiecka, przyczynić się powinna do sprostowania wielu mylnych, powziętych z dodatkiem lub ujemnem uprzedzeniem, poglądów na metody i wyniki tego szkolnictwa. Książka wymieniona zainteresować może nie tylko pedagogów, lecz i polityków oraz socjologów.

Świat i Życie. Ukazał się już zeszyt III Zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie”, pod redakcją prof. dr. Zygmunta Łempickiego.

Jest to zeszyt nawskróś „europejski” zawiera bowiem aż dwa artykuły o Europie t. j. art. „Europa” ujęty pod kątem widzenia antropogeograficznym (prof. dr. Stanisław Pawłowski) oraz art. „Europy kultura” (prof. dr. Zygmunt Łempicki).

Poza artykułami „europejskimi” zeszyt zawiera cały szereg interesujących przyczynków ze wszystkich dziedzin życia i wiedzy. W charakterystyczny sposób łączą się z osią europejską tego zeszytu takie artykuły jak: „Faszyzm” (St. Rybicki), „Feodalizm” (doc. dr. T. Manteuffel), „Feminizm” (J. Krawczyńska) i „Florencja” miasto sztuki (Dr. J. Starzyński). Osobną grupę stanowią artykuły poświęcone omówieniu monograficznemu poszczególnych nauk, napisane wszystkie przez najwybitniejszych bodaj w Polsce specjalistów. Artykuły te, to „Filologia” (prof. dr. Zygmunt Łempicki), „Filozofja” (prof. dr. Wł. Tatarkiewicz), „Fizjologia” (doc. dr. Piotr Słonimski) i „Fizyka” (prof. dr. Cz. Białobrzęski). Liczne ilustracje.

Wydawnictwa M. Arcta w Warszawie.

Edmund Chodak. Moja pierwsza książeczka. Metoda wyrazowa.

— Moja pierwsza książeczka. Metoda zdaniowa.

— Moja druga książeczka. Na klasę II szkół powszechnych wiejskich.

— Dzieci w mieście. Czytanki dla dzieci z II klasy szkoły powszechnej.

— Ćwiczenia polskie dla klasy drugiej szkół powszechnych.

— Wskazówki metodyczne do elementarza „Moja pierwsza książeczka”.

Stanisław Szober. Gramatyka Polska w szkole powszechnej (Zadania — ćwiczenia — wykłady). Klasa V.

Zygmunt Chwiatkowski. Arytmetyka dla pierwszej klasy gimnazjalnej.

Marian Henryk Serejski. Historia powszechna na klasę I gimnazjum. Z 199 rycinami, 8 mapkami.

Konstanty Bzowski. Geografja dla V klasy szkoły powszechnej.

Zane Grey. Prawo pustyni. Z oryginału angielskiego „Heritage of the desert” przełożyła J. Sujkowska.

Wacława Grodzicka - Czechowska. Przygody Basi i Krzysia.

Marja Buyno - Arctowa. Koledzy. Powieść dla młodzieży. Wydanie drugie.

Janina Horoch - Liesłowa. Naprzelaj przez świat.

Dr. Jan Kuchta, ministerjalny instruktor szkół. Dziecko - włóczęga.

George H. Green, profesor pedagogiki w walijskim uniwersytecie w Aberystwyth. Marzenie na jawie. Przyczynek do badań nad rozwojem z oryginału angielskiego p. t. The Daydream. A. Study in Development, przełożyła Marja Zawadowska pod redakcją Zygmunta Ziemińskiego.

Maufred Kridl. Literatura polska wieku XIX. Część I. Od trzeciego rozbioru do Powstania Listopadowego. Wydanie skrócone.

H. Pohoska i M. Wyszacka. Z naszej przeszłości. Podręcznik do nauki historii dla V kl. szkół powszechnych.

Wydawnictwa Gebethnera i Wolffa. Warszawa.

Polska i świat współczesny. Biblioteka młodzieży.

1. *F. Stawoj - Składkowski*. Gdzie widziałem komendanta nim Polskę wywalczył.
2. *Wacław Lipiński*. Wojna Polska. Rok 1918 — 1920.
3. *Zygmunt Nowakowski*. Puchar Krakowa.
4. *Gustaw Morcinek*. W zadymionem słońcu.
5. *Marjan Grotowski*. Źródła światła.
6. *E. Szelburg - Zarembina*. Dom wielki jak świat.
7. *Janusz Meissner*. Żwirko i Wigura, załoga R. W. D.
8. *Helena Boguszewska*. Czerwone węże.

Biblioteka metodyczno - pedagogiczna.

Dr. Marja Librachowa. Psychologia pedagogiczna (w ćwiczeniach).

Karol Linke. Nauczanie łączne oraz nauczanie języka ojczystego w szkole powszechnej. Przełożył, opracował i wstępem opatrzył dr. Juliusz Saloni.

Jan Dąbrowski - Andrzej Zand. Historia. Czasy starożytne i średnio-wieczne (do wygaśnięcia rodu Piastów). Podręcznik dla szkół średnich zawodowych. Cz. I.

St. Szober, C. Niewiadomska, C. Bogucka. Nauka pisowni we wzorach i ćwiczeniach. Część I. dla drugiej klasy szkoły powszechnej, dostosowana do nowych programów i zatwierdzona przez Min. W. R. i O. P.

— Nauka pisowni we wzorach i ćwiczeniach. Cz. IV. Podręcznik dla piątej klasy szkoły powszechnej, dostosowany do nowych programów i zatwierdzony przez Min. W. R. i O. P.

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być regulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedynczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. G. Nr. 504.090 — Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Cena ogłoszeń: Cała strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

Czcionkami drukarni i litografii Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3

Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, Lwów, ul. Kurkowa 21
Nr. Tel. 80-20 — Nr. Konta P. K. O. 141.751

Poleca jako lekturę dla młodzieży szkół średnich wydawnictwa:

Jan Parandowski:

MITOLOGJA

Wierzenia i podania Greków i Rzymian — Wyd. III.

Dzieło bogato ilustrowane spełnia doskonale rolę łącznika między dzisiejszym człowiekiem a starożytną tradycją grecką.

Cena 6 zł. 60 gr.

Laura Orvieto:

**OPOWIADANIA Z DAWNYCH,
DAWNYCH CZASÓW**

Przekład Heleny Grotowskiej.

Cena 3 zł 65 gr.

Laura Orvieto:

NARODZINY RZYMU

Przekład Heleny Grotowskiej

Cena 4 zł 50 gr.

Jan Parandowski:

WOJNA TROJAŃSKA

(Z ilustracjami) — Według Iljady Homera.

Cena 1 zł 70 gr.

Jan Parandowski:

PRZYGODY ODYSEUSZA

(Z ilustracjami) — Według Odysei Homera.

Cena 2 zł.

J. I. Kraszewski:

RZYM ZA NERONA

Wydanie nowe.

Cena 2 zł 80 gr.

Tadeusz Sinko:

HELLADA I ROMA W POLSCE

Przegląd utworów na tematy klasyczne w literaturze polskiej ostatniego stulecia.

Cena 7 zł 80 gr.

Lucjan Rydel:

FERENIKE I PEJSIDOROS

Cena 3 zł 50 gr.

M. Zaruski:

NA BEZDROŻACH

TATRZAŃSKICH

(Wydanie nowe, uzupełnione).

Cena 4 zł 80 gr.

Bolesław Orliński:

Kpt. Pilot.

**MOJE WRAŻENIA
Z LOTU DO TOKJO**

Cena 2 zł 50 gr.

Henryk Szczerbowski:

**BOJE O POLSKĘ
MARSZAŁKA J. PIŁSUDSKIEGO**

Cena 3 zł.

St. Balicki:

CHŁOPCY

Cena 1 zł 60 gr.

J. Ostrowski:

**NAJJAŚNIEJSZA
RZECZPOSPOLITA**

Cena 2 zł 30 gr.

Uwaga!

Świeżo wyszła z druku i ukazała się w sprzedaży broszura
USTRÓJ I ORGANIZACJA SZKOLNICTWA W POLSCE
(ustawy, rozporządzenia, okólniki).

Niezbędne w każdej szkole.

Cena 0.90 gr.

Uwaga!

Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, Lwów, ul. Kurkowa 21
Nr. Tel. 80-20 — Nr. Konta P. K. O. 141.751

NOWOŚCI!

NOWOŚCI!

Świeżo wyszły z druku:

Stanisława Machniewicza:

ESTETYKA ŻYCIA CODZIENNEGO

Zarysy estetyczne i zagadnienia sztuki współczesnej
(z 120 ilustracjami).

Cena 14 zł

Władysława Orkana:

Z KRAINY GORCÓW

Opowiadania dla młodzieży z ilustracjami Czesława Rzepińskiego.

Cena 3 zł 20 gr.

Zofji Natkowskiej:

MIEDZY ZWIERZĘTAMI

Zbiorek opowiadań o zwierzętach z ilustracjami
Stanisława Matusiaka.

Cena 3 zł 40 gr.

Ukazały się już 3 pierwsze tomy Biblioteki Życiorysów Wielkich
Ludzi — wychodzącej pod redakcją Jana Parandowskiego.

1. *Leopold Staff:* **MICHAŁ ANIOŁ**
2. *Stanisław Wasylewski:* **REJ Z NAGŁOWIC**
3. *Tadeusz Żeleński (Boy):* **BALZAC**

każdy tom w pięknej czerwonej płóciennej oprawie ze złoczeniami — zawiera 4 ilustracje na osobnych planszach.

Cena tomu 4 zł 40 gr.

W druku:

Władysława Witwickiego:

WIADOMOŚCI O STYLACH

Kazimierza Czachowskiego:

OBRAZ WSPÓŁCZESNEJ LITERATURY POLSKIEJ

Tom II. Neoromantyzm i Psychologizm

Marjana Rybickiego:

HODOWLA MOTYLI W SZKOLE I W DOMU